

“Fra krigen i Nord-Trøndelag 1940, Fektningsrapport ved oberst O. B. Getz”.

Utgitt av forlaget H. Aschehoug & Co, Oslo i 1940.

Alle etterfølgende sitater er hentet fra denne boka og redigert under overskriftene: Utvalgte hendelser, Egne avdelinger, Disposisjoner, Allierte, Forsyninger og Sivilt-Militært samarbeid.

Forord:

«I den siste ordre utstedt av 5. Brigade under krigen i Nord-Trøndelag meddelte jeg bl.a.: «Over den måneds krig som vi har deltatt i, vil en samlet fremstilling bli utgitt og de eiendommelige forhold vi har vært utsatt for, bli dokumentert - - - .»

Dette tilsagn oppfyller jeg hermed ved å fremlegge de aktstykker fra krigen som i dag kan fremlegges, - aktstykker som i almindelighet ikke legges frem for offentligheten. Selvsagt kan bare en brøkdel av de ordres, meldinger m. v. som gikk ut fra – eller inn til – brigaden pr. telefon, muntlig eller skriftlig, finne plass i nærværende dokumentasjon. Den vidstrakte korrespondanse som i mange tilfelle har gått forut, kan heller ikke medtas. Jeg medtar det som er av vesentlig betydning for 5. Brigades disposisjoner og nu kan offentliggjøres.

I vårt land, hvor krig hittil bare har vært et ukjent begrep, anser jeg det riktig at alle interesserte – ikke minst civile – får et innblikk i en del detaljer som kan ligge bak avgjørelsene. Jeg lar derfor denne fremstilling bli tilgjengelig for publikum, selv om den spesielt tilegnes 5. Brigades soldater. Steinkjer, 25. juni 1940. O B. Getz.»

Utvalgte hendelser

9. april

«Kl. 03.02 mottok Regimentet pr. telefon fra Divisjonen meddelelse om at tyske krigsskib nettop hadde forsert Agdenes festning og var på vei mot Trondheim. Regimentet fikk ordre til å alarmere II/I.R.13. Bataljonen blev alarmert kl. 03.30.»

«Kl. 06.30 Blev meddelt fra Trondheim telefoncentral at tyske tropper besatte centralen.»

10. april

«Kl. 16.45 - - - Lensmennene innen regimentsdistriktet som kunne nåes i telefon, blev anmodet om å kunngjøre «almindelig mobilisering.»»

11. april

«De tyske krigsskib syntes ikke å ville forsøke å forsere isen i Beistadjorden lenger øst enn til Follafooss-Kirknesvågen.» «Krigsskibene behersket imidlertid allerede den nådde linje Steinkjer og veien Steinkjer-Trondheim. «Opsetningen» av de nye avdelinger måtte derfor henlegges til Kvam.»

«I.R.13`s kvarter blev flyttet til Grøtan gård i Kvam.»

12. april

Utdrag fra Regimentsordre nr. 4 kl. 0630: «1) - - - Vår mobilisering fortsetter de

steder hvor forholdene gjør det mulig og i den utstrekning der forefinnes materiell.

2) De styrker som finnes i Nord-Trøndelag, er nu samlet nordenfor og østenfor Steinkjer, utenfor virkningen av skibsskyts - - -»

«Kl. 17.00 fikk Regimentet melding om at 20 tyske fly var stasjonert på Værnes. Av disse fly var en del transportfly. Videre skulde ca. 200 tyske soldater ligge på Værnes. Ut over dagen 12. april var det en del flyvirksomhet over Snåsavatnet i lav høide.»

13. april

Utdrag fra Regimentsordre nr. 9 kl. 1000: «1) I og med at Norge er blitt krigsskueplass er den militære straffelov trådt i kraft, krigsretten innført og dødsstraffen gjeninnført.» «4) II/I.R.13 og III/I.R.:13 skal sørge for:

a) at alle mitraljøser kan anvendes øieblikkelig som luftvern og at alle* fly som ikke med sikkerhet gjenkjennes som norske, blir beskyttet når de går ned så avstanden ikke er over 600 meter. Av hensyn til minimal virkning og vår reduserte ammunisjonsbeholdning skytes ikke på lengre hold.

* På daværende tidspunkt ingen engelske eller franske fly her.

b) Det må påses at troppenes forhold er krigsmessig – at troppen (soldatene) ikke står ute på åpne steder når fly nærmer sig m.v. Flyalarm må anordnes ved alle kvarterer. c) Hjelpelasser må opprettes – ferdig til å tre i funksjon straks.

5) Om etablering av feltsykehus vil særskilt meddelelse bli gitt, likeså om fangeleir.

6) Bataljonene overtar utskrevne hester (ifølge vedliggende plan) – og når hestene er mottatt, dimiterer hver batj. så mange biler at de hver beholder 6 lastebiler.

Derhos sender II/I.R.13 en lastebil til regimentskommandoen.»

14. april

«Kl. 11.00 Flytning av regimentskommandoen til Hegge gård.»

16. april

«Frivillig evakuering av Steinkjer begynt og fortsatte hele dagen.»

«Kl. 19.00 Konferanse i divisjonskvarteret mellom divisjonssjefen, oberst Wettre og oberst Getz om nyordning av kommandoforholdene ved opprettelse av 5. Brigade.

Divisjonsordre herom i morgen.»

17. april

Utdrag fra Ordre nr. 16. fra 5. Divisjon kl. 0915: «1) Oberst Getz overtar fra den 17. april kl. 14.00 den direkte kommando over alle avdelinger i det av oss besatte område, som sjef for 5. Brigade. 4) Brigadens oppgave er å hindre eller sinke fiendtlige angrep sydfra, samt sikre det område vi nu holder besatt.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 5 kl. 2100: «1) Ifølge ubekreftede meldinger og forlydende har det imorges, 17. april, vært kamper i Hegra mellom norske og tyske tropper. Utfallet av kampene kjennes ikke.» Se Hegra festning 1940

«2) Engelske tropper har siden natt til mandag 15. april i små porsjoner gått i land innerst i Namsenfjorden og skutt små grupper frem til en front Follafoss- Malm-Steinkjer.»

18. april

«Kl. 13.00 Brigadesjef og stabssjef møtte på Grong gård til konferanse med Brigader Phillips, sjef for den britiske brigaden som var landsatt.» «Brigaden gjorde rede for at de norske tropper var trukket tilbake nord for Steinkjer for å unndra sig det tyske skibsskyts og for å spare kystbyene for tysk bombing fra sjøen og luften.»
«Brigaderen vilde imidlertid skyte sin brigade frem og forbi Steinkjer og ønsket å benytte foruten veien over Namdalseid også jernbanen Namsos-Grong.»

19. april

«Kl. 10.00 Melding fra Verdal om at tyske skib har rekognosert ved Hylla og Skånes samt at det gjennom en civil bilfører er meldt 70-80 tyske soldater ved Langstein. Meldingen videregitt til engelsk hovedkvarter.»
«Kl. 12.45 Blev fra Brigaden sendt ut følgende etterretning (nr. 23): Ingstad fort holdt i gåraftes kl. 19.00, og så vidt vites er stillingen forholdsvis bra, angripes med mindre tyske styrker. Fiendtlige avdelinger i Stjørdal: 1 fiendtlig kompani ved Hegra, 1 tropp ved Fornes. Lenger syd nok 1 tropp. Muligens noe ved grensen. Fienden graver sig ned i Skjelstadmarka, like syd for Austevann, ved Langstein 1 tropp.»
Utdrag fra konferanse med avdelingssjefene i Brigadekvarteret kl. 1330:
«Situasjonen i Narvik. Britiske tropper er gått i land omkring Narvik – selve byen besatt av tyskerne.» «Brigadesjefen hadde foreslått for den britiske øverstkommanderende at det sendtes tropper med bil og jernbane til Åsen, hvilket den britiske ledelse ikke fant hastet. I dag er det kommet melding om at tyskerne har gjort dette, så spørsmålet bortfaller for vårt vedkommende.»
«Englenderne har tre bataljoner i Steinkjer og setter i land nye tropper i Namsos som forlegges mot Grong.»
«Kl. 22.00 Melding fra Reuters telegrambyrå i kringkastingen, at engelske tropper er gått i land i Namsos!!» «Flyalarm i Steinkjer flere ganger i dagens løp.»

20. april

«Kl. 09.52 Melding fra Divisjonskommandoen om bombing av Skage (nær Namsos).»
«Kl. 11.21 Melding fra Landvernsbataljonen kl. 9.50 og kl. 10.05 forsøk på bombing av Meosen veibro og Meosen jernbanebro – ingen treff og ingen skadde. Telefonforbindelsen med Namsos brutt.»
«Kl. 11.35 Melding fra II/I.R.13 om fiendtlig flyvirksomhet i Følling.»
«Kl. 12.45 Løitnant Aune, Namsos, melder: 2 fulltreffere på Namsos jernbanestasjon, stasjonen sterkt ramponert, 3 vogner ødelagt.»
Ikke tidfestet: «Melding fra sersjant Skotnes i Namsos at hele byen står i flammer.»

21. april

«Kl. 04.00 Melding fra D.R.3: Tyske avdelinger passerte Åsen kl.03.30; ved avlytting av telefon antok man at styrken var en bataljon.»
«Kl. 05.45 Melding fra D.R.3: Mitraljøeseskadronen har åpnet ild på Verdalsøra mot tysk fremrykning.»
Kl. 0606 meldte D.R.3: «Våre forposter på Verdalsøra angrepet av tyske styrker, ca. 200 mann. Tysk krigsskib passert Skarnsundet.»

«Kl. 07.50 D.R.3 til Brit. HK: Små tyske styrker rykker mot Verdalsøra fra nord i dette øieblikk meldt ved Nestvold. Vår eskadron trekker sig tilbake mot Stiklestad.

Broen vil da være åpen for tyskerne.»

«Kl. 08.00 Melding fra løytnant Sterten, Steinkjer: Melding fra Inderøy om tysk landgang i Kirknesvågen – 2 ganger, ca. 500 mann hver gang. En annen tysk avdeling meldtes å gå i land i Trones.»

«Kl. 08.30 Brigaden sendte følgende meddelelse pr. telefon til politimesteren i Steinkjer via løytnant Sterten: Steinkjer bør evakueres straks.»

«Kl. 09.30 Brigadeordre til samtlige avdelinger (nr. 39): 1) En fiendtlig fremrykning mot Steinkjer pågår således. – Fiendens stilling kl. 8.30 i dag var: En fiendtlig styrke på 200 mann mot Sandvollan – landet i Strømmen. 200 landsatt på Verdalsøra. Namsos er den 20. april bombet av fienden og er helt nedbrent. 2) Vi forsterker våre stillinger som holdes. 3) Steinkjer evakueres helt av oss, idet stedet er overtatt av engelske styrker. 4) Politimesteren er tilrådet å evakuere den civile befolkning.»

«Kl. 12.30 Melding fra løytnant Sterten i Steinkjer: Tyske fly kastet fra kl. 12.00 brand og sprengbomber ned i Steinkjer og ved Figgabroene. Brand på minst 5 steder på Nordsiden, som ansees håpeløst ødelagt. På Sørsiden antendtes kvartalet Bjerring bokhandel. Brandvesenet i aktivitet.»

«Kl. 12.55 Melding fra fylkesmannen om at Jørstad jernbanestasjon var bombet med 6 a 7 bomber. Veien ved stasjonen blokkert, men kan fort rettes. Skutt med mg. fra flyene. 2-3 jernbanevogner skadet og kastet av sporet; lokomotivet i funksjon.»

«Kl. 15.00-17.30 Nytt kraftig bombeangrep på Steinkjer. – Hele byen ødelagt. Brander overalt. – Kamper mellom fremrykkende tyske styrker og retirerende britiske i og omkring byen.» Se Steinkjer 1940

«Kl. 17.00-17.30 Bombing av Snåsa jernbanestasjon og omegn – 33 civile skadet, 1 barn drept. Observert 17 bombenedslag. Grong jernbanestasjon bombet, liten skade, et privathotell antendt, men blev slukket. Stadig bombing av Namsos og Skage. II/I.R.13 blev beskytt fra fly ved Røssæg, ingen skade.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 50 kl. 1956: «1) - - - Kamper pågår mellom de til Verdal og Strømmen (Inderøy) fremskutte fiendtlige styrker, som oppgis til i alt ca. 1 bataljon – og de engelske tropper. Fiendtlig krigsskib ved Folla foss. Resultat av kampene foreligger ikke ennå. 2) Franske allierte har gått i land i Namsos i går – ca. 4000 mann. De engelske tropper er fremskutt til Beistadavsnittet. Av våre styrker er en del av D.R.3 fremskutt til dekning av tilgangen fra Verdal langs Leksdalsvannet. - - - »

22. april

«Kl. 07.00 Melding fra det britiske hovedkvarter til D.R.3 om at alle britiske tropper vil trekke sig tilbake til Beitstad. (De hadde følelige tap i går.)»

«Kl.10.00 Melding fra II/I.R.13 om at en engelsk stab har passert sperringene ved Lømsen på vei nordover.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 56 kl. 1006: «1) Intet nytt om fienden. 2) Norske avdelingens stilling som 21. april 1940. De engelske tropper står nu omkring Steinkjer og vil i løpet av dagen trekke sig tilbake til Beitstad. Den engelske overkommando er anmodet om å holde linjen Beitstadhylla (3415) – Ulstad (3915) – Haltuv (4119).»

«Kl.10.45 Telegram fra Brigaden til general Fleischer (nr. 57). Det er påtrengende nødvendig for hærværende norske, engelske og franske kjempende styrker å ha

disposisjon over Hålogaland med importhavner, materiell, læger etc., hvorfor distriktet må innlemmes i hærværende krigsskueplass under min kommando.»
«Kl. 11.30 Soldateravis – «Granaten» - startes under redaksjon av flyverkorporal, høiskolestudent Brønn.»
«Kl. 13.40 Divisjonskvarteret flyttet til Harran.»
«Kl. 17.00 D.R.3s kvarter flyttet til Østgård.»
Ikke tidfestet: «Engelske avdelinger strømmer stadig gjennom området i helt oppløst tilstand.»
«Kl. 20.00 Melding fra Steinkjer: Tyskerne rykker forbi Steinkjer. Engländerne fullstendig slått.»

23. april

«Kl. 03.30 Melding fra D.R.3 om at tyskerne tok Midjå bro den 22. april kl. 23.00.»
«Kl. 04.45 700 flyktende engelske soldater er kommet til Røysing. Melding fra utsendt ordonnansoffiser til Brit. H.K.: Britiske tropper holder besatt linjen Malm – Hjellobotnet – Kvarving - Haltuv. Brit. H.K. har lovet å etablere telefonforbindelse fra Brit. H.K. på Namdalseid til Følling central. Britiske tropper fra Sunnan vil bli anvist rettrettvei Følling – Røsæg - Haltuv.»
Utdrag fra Brigadeordre nr. 60 kl. 0620: «1) Fienden har besatt Steinkjer. I dette området har han ca. 1800 mann. Engländerne har trukket sig nordover. Broen over Steinkjerelven er ødelagt.»
Utdrag fra ordre til alle avdelinger nr. 63 kl. 09.45: «1) Forbindelsen pr. telefon regnes jevnlig å bli brutt ved bombing, så alle avdelinger må handle på eget initiativ efter det direktiv, at fienden må stanses uten at avdelingene rives op. I alle tilfelle må replistillinger på forhånd være besatt før avdelingene går bak disse. Flankene mot tyske skitropper, bruk skogen mot mitraljøser fra fly. Bruk enkelte mitraljøser mot flyene så de ikke arbeider ugenert.»
«Kl. 10.45 Brigadeordre til alle avdelinger og branchesjefer (nr. 64):
1) Efter avtale med øverstkommanderende i Nord-Norge skal hele Sør-Hålogaland regimentdistrikt fra i dag inntil videre inngå som del av krigsskueplassen i Nord-Trøndelag, hvorfor alle militære institusjoner, militær jurisdiksjon- og rekvisisjonsmyndighet m. v. er underlagt 5. Brigade.
2) Intendant, distriktsingeniør, jernbaneavdelingssjef Holmboe og eventuelt avdelingene, fremkommer med forslag til utnyttelse av ovennevnte distrikt som strekker sig til og med Bodø. Jernbanetrafikken innen hele denne del av krigsskueplassen underlegges bestyrer Holmboe.»
«Kl. 11.00 Melding at Nansenhjelpens lasarett ankommet til Gosen, beordret over Heia til Snåsa.»
«Kl. 12.02 Telegram til overingeniør Langeland Mosjøen (nr. 66):
Hele Sør-Hålogalands regimentdistrikt som strekker sig til Bodø, er nu inngått i 5. Brigades operasjonsområde stopp som tidligere meddelt skal jernbanen så hurtig som mulig føres frem til Mosjøen stopp bekreft mottagelsen av dette telegram stopp. 5. Brigade.»
Utdrag fra ordre til alle avdelinger nr. 70 kl. 1812:
«Efterretning: 1) D.R.3 angripes av fiendtlig infanteri og artilleri. Regimentet trekker sig tilbake successive mot Valøy. Fienden nådde Sunnan st. ca. kl. 19.50.»

24. april

Utdrag fra Brigadeordre nr. 73 kl. 0940: «1) Fienden har den 23. april trengt videre frem til Sunnan st. med infanteri og noe bergartilleri – hvor de nu står (kl. 9.10).

2) Om engelske avdelinger er intet nytt. Franske avdelinger er under fremmarsj over Namdalseid – styrke ca. 4 000 mann. Fransk hangarskip med 70 fly ventes til Namsos.

- - - 3) Brigaden vil holde veiene på begge sider av Snåsavatnet og jernbanen i sin besiddelse inntil den franske og engelske fremrykning begynner – for da å slutte sig til fremrykningen.»

Utdrag fra Brigadens skriftlige henvendelse til den franske sjef nr. 75 kl. 1100:

«I henhold til kaptein Langlies konferanse med Deres Excellence den 23. april, tillater vi oss herved å meddele Deres Excellence at den norske mannskapsstyrke som er mobilisert i dette kampområde, er ca. 4 000 mann. - - - Etter hvad kaptein Langlie meddelte anså Deres Excellence det for mulig å skaffe våre avdelinger franske geværer, maskingeværer og mitraljøser med ammunisjon. - - - Av nye avdelinger kan oppstilles i alt 2 000 mann. Disse er helt uøvet og må læres op. Til disse 2 000 mann trenges foruten skytevåben også utrustning og beklædning.»

«Kl. 10.00 Melding fra D.R.3 om at D.R.3 ligger i heftig ildkamp ved Binde og efter planen er begynt en almindelig tilbakegang mot Østgårdlinjen.»

«Kl. 11.00 underretning fra Brig. ko til den franske sjef, general Audet:

En norsk bataljon i området nord Kvam kirke. F. t. ingen tysk pågang. Ca. 1 000 mann av våre som i går og i natt ble angrepet av tyskerne ved Fossem-Sunnan, holdt stillinger over Dyen-vannene. Binde er under sterkt tysk press, og våre under langsom tilbaketrekking nordøstover. En frisk bataljon dirigeres av mig frem over Jørstad stasjon for i alle fall å stanse tyskerne syd for den trakt.

Vi kjenner ikke tyskernes styrke f. t.»

«Kl.16.20 Telegram fra Brigaden til oberstløytn. Nummedal, Mosjøen, (nr. 80):

Kunngjør følgende i alle aviser i distriktet og gjennom Bodø radio flere ganger:

Alle befalingsmenn med tjenesteplikt i krig innen Nordland fylke – Sørhålogaland regimentsdistrikt – skal melde sig uopholdelig for høiestbefalende i Mosjøen for å tjenestegjøre i regimentets feltavdelinger i Nord-Trøndelag.»

25. april

«Kl. 07.50 På grunn av daglig bombing av telefon- og telegrafkurser og telefonstasjoner i Namdal, på Snåsa og Kvam blev telefonsamb. ofte brutt. Likeledes forårsaket retretten fra Følling og Binde at Følling central og Binde central måtte settes ut av funksjon. Abonnentnettet til disse centraler strekker sig særlig langt nord for centralene. Sambandsjefen, ingeniør Berge, kunde dog ved sitt utrettelige arbeide og sin beundringsverdige energi holde nettet i orden og endog utbygge nettet, så telefonsambandet praktisk talt til stadighet var i orden til Brigadens samtlige avdelinger. - - -»

«Kl. 10.00 Brigaden sendte følgende meddelelse til den franske sjef, general Audet (nr. 85): Våre forreste linjer syd Snåsavatn fremdeles over Stod jernbanestasjon-Østgård. Ennu ingen pågang av tyskerne mot våre avdelinger i Kvam og ingen kontakt der. Pågang Binde-Stod ebbet ut i går eftermiddag med større tap for tyskerne enn for oss. Våre tap hittil meget små, og moralen hos de avdelinger som

har vært i ilden viser sig meget god tross liten øvelse. Brigaden holder linjen over midten av Snåsavatn så lenge det er nødvendig. De engelske avdelinger som lå foran vår front, var helt kampdyktige og blev sendt bakover mot Namdalseid.»

«Kl. 17.40 Sendt meddelelse til H.O.K. (Hærens overkommando) gjennom radio (nr. 91). Tyske avdelinger tatt Steinkjer, trykket 23. og 24. mot vår venstre fløi, men er stanset av D.R.3 ved Klingøen-Østgård etter kamper. Fienden angriper ikke vår høire fløi. Engelske tropper i Namdalen og Namdalseid mot Beitstad.

Franske tropper, ca. 4 000, i Namdalen og Bangsund. Utlastning ikke ferdig.

Norske tropper: En infanteribataljon, Strømstad. En øvelsesbataljon, Rygg.

Dragonregimentet, Klingøen-Østgård-Valøy. En infanteribataljon, Jørstad.

Vi holder Snåsaområdet til de allierte er ferdig og følger så fremover, venstre fløi.

Små tap. Vi organiserer mobilisering i I.R.14`s distrikt.»

26. april

«Kl. 09.30 blev D.R.3`s stillinger over Østgård og Stod beskyttet med bombekastere fra Binde og høiden ved Gustad. Skytingen varte med avbrytelser til på ettermiddagen.»

«Kl. 10.00 melding fra II/I.R.13 om fiendtlige skipatrukker ved Kne meieri.»

Utdrag fra Brigadeordre til alle avdelinger om avløsning av D.R.3 (nr. 10) kl. 1200:

«1) Fiendtlig vaktlinje har i natt gått over Klingøen-Østgård. Fienden angriper nu ved Østgård. 2) I/I.R.14 skal idag avløse D.R.3 - - -. 3) Avdelingene skal fra i dag av sette i gang en aktiv oppløring, særlig om og mot fiendens fløier.»

«Kl.18.30 Meddelelse til H.O.K. (nr. 104). Tyske avdelinger angrepet vår venstre fløi – syd Snåsavatnet. Vi holder våre stillinger, angrepet oppgitt etter 2 timers kamp, få sårede. Setter opp sambandskompani, pionèrkompani og bilkompani i Mosjøen. Forsyninger trekkes fra Mosjøen.»

27. april

«Kl. 12.00 Oberst Getz meddeler den britiske overkommando telegram fra general Fleischer (nr. 108a): Jeg har mottatt telegram undertegnet den norske øverstkommanderende i Nord-Norge – General Fleischer – opholdssted f.t. nord for Narvik, sålydende: Til overingeniør for Nordlandsbanen. Telegram slik:

«avbryt straks jernbanen fra Grong og opover Namdalen, så ubrukbar til all trafikk.

Reg. underrettet.» Til Veikontoret, Mosjøen. Telegram slik: «Forbered straks ødeleggelse av riksveien fra fylkesgrensen og 30 km. nordover. Ta ut vakter for sprengning på korteste varsel.» Hvis dette telegram ikke er falsk, må det bety at tyske stridskrefter går i land i Vefsn (Mosjøtrakten) eller i Rana, og befryktes å benytte jernbane og vei fra Mosjøen mot Grong – eller også at avdelinger (tyske? russiske?) fra øst rykker mot Mosjøen og videre mot Grong. Begge deler synes så usannsynlig at telegrammet heller må antas å være falsk. Imidlertid gjøres generalen (de Wiart) oppmerksom på at det særlig vilde være panservogner fra Mosjøen mot vår rygg som måtte stanses. Jeg går ut fra at generalen vil foreta nødvendig sikring, og har selv telegrafert til general Fleischer og bedt om bekreftelse på telegrammet før ødeleggesarbeider settes i verk.»

«Kl. 14.00 Sendt telegram til general Fleischer: Norske tropper begge sider av Snåsavatnet. En bataljon ved Strømstad en bataljon syd for Valøy. D.R.3 Sørbygd Snåsa. En bataljon Øksnes. Tilstanden god. Allierte tropper. 4 000 franske i Namdal

og Namdalseid. 4 000 engelske Namdalseid. Intet artilleri. Landsetning fortsetter.»

«Kl. 14.20 Mottatt følgende telegram fra general Fleischer (nr. 298):
Send telegrafisk oversikt over norske og allierte troppers stilling og tilstand.»

«Kl. 15.00 Mottatt følgende skrivelse fra 5. Divisjon datert 27. april kl. 11.00.
Undertegnede sjef for 5. Divisjon har besluttet å konsultere læge. Fra nu av og inntil videre fører herr Obersten kommandoen over hele kommandodistriktet med dets tropper, anlegg og forsyninger m.v. Herr Obersten har fullmakt til å representere 5. Divisjon i alle spørsmål. Jeg går ut fra at herr obersten tar alle skritt som nu følger av denne fullmakt. Divisjonsstaben står inntil videre til min disposisjon.
Stabssjefen, kaptein Berg, har inntil videre fullmakt til å formidle meddelelser mellom herr Obersten og mig. Den engelske og franske overkommando har fått gjenpart av nærværende skrivelse. Jeg vedlegger gjenpart av min skrivelse av d.d. til General de Wiart, General Audet og Fylkesmann Five. (sign.) J. Laurantzou.

Undertegnede sjef for 5. Divisjon har d.d. skrevet til sjefen for 5. Brigade, oberst Getz, som vedlagte gjenpart viser. Oberst Getz har fra nu av og inntil videre fullmakt til i enhver henseende å optre på 5. Divisjons vegne i alle spørsmål vedrørende krigsoperasjonene. (sign.) J. Laurantzou.»

Utdrag fra udatert melding fra D.R.3 (skrevet 27. april): «Fra pålitelig kilde meldes:
1) Tysk besettelse i området Fossem-Raade. Infanteripostering på Fossem gård.
2 maskinkanoner ved Fossem, en på hver side av veien. - - - Foran den midtre Raadegården (sønnenfor veien) 3 maskinkanoner i stilling, rettet mot veien Fossem-Sunnan. På Raade østre i en uthuskjeller ammunisjonslager. Et stykke nord for gården en observasjonspost (ildledningsstasjon). Dessuten var høiden omkring Raade besatt med infanteri som var i ferd med å grave skyttergraver. I foreningshytte omtrent ved a i Kastlien antokes å være innkvartert en stab. 2) Bevoktningen omkring Raade strakte sig ikke lenger enn til Røiseng. Den ble besørget ved små bevegelige patruljer. For øvrig var alle privattelefoner i området ødelagt og alle private sykler brukket i stykker. Tyske soldater uttalte jevnt over frykt for angrep av norske skiløpere østfra. - - - 3) Veien fra Fossem til Steinkjer ble kontrollert av små poster ved Byafoss og ved veidelet ved Nordskibakken. - - - 4) Det skal være satt op luftvernskyts og maskinskyts på Tranabakken og Lødshalla. 6) Styrken i Steinkjer ble anslått til å være mer enn 300 tyskere. (sign.) Wettre. Meddelt de Britiske og Franske tropper og Brigadens avdelinger.»

«Kl. 21.00 Melding fra II/I.R.13 (306): Intet tysk krigsskib har vært i Steinkjer. Vaktposter ved Egge fører alle civile til Sannan. Maskingeværer er plassert langs jernbanen. Skyttergraver graves antakelig i skråningen ved Hegge. Veibroen ved Fossem stod igår. Tyske tropper ligger i brakkene på Sannan, Rolf Hansens villa, Langhammers villa. Krigsskib kan gå til Steinkjer når som helst – isen går op om noen dager.»

«Kl. 21.00 Melding fra III/I.R.13 (nr. 307): 400 tyskere i Steinkjer. 1 parti på Topphaugen avløses av og til, ligget i ro på Steinkjer siden mandag. Ikke sett noen stridsvogner eller panservogner.»

«Kl. 22.00 Melding fra H.O.K. over radio (208). På Østlandet har 4. Brigade kjempet med hell mellem Etnedal og Sørurdal. I Gudbrandsdalen har vi trukket oss nordover. Norske og britiske tropper dekker utgangen syd fra mot Dombås. I Østerdal har en tysk motorisert kolonne brutt igjennem og har nådd Røros og Næverdalen i Kvikne.

Tyske tropper på Østlandet er ca. 2 divisjoner. På Voss går norske tropper tilbake mot Mjølfjell. Norske tropper på Sørlandet tapt. Sterk innsats av tyske bombefly mot våre stillinger og kommunikasjoner. Britiske tropper kommer nu regelmessig til Åndalsnes og blir satt inn i Gudbrandsdalen. Krisen her er hermed forhåpentlig snart overvunnet. Meld situasjonen i Trøndelag for norske og britiske tropper.»

28. april

«Kl. 08.55 melding fra I/I.R.14 (313): Kp.3 ved løytnant Olsen telefonisk følgende rapport om nattens angrep: Kp.2`s feltvakt ved Tiltnes blev ca. kl. 4.35 angrepet av tysk avdeling på ca. 100 mann med mitraljøser. Kp.3 lot forsterke feltvakt med 2 lag, resten av kompaniet gikk i stilling ved Tangen. Det tyske angrepet blev slått tilbake. Feltvakten ved Tiltnes holder stillingene. Kp.2 har ingen falne eller sårede. Visstnok 5 tyskere blev liggende igjen på slagmarken, og fienden hadde sikkert flere sårede.»

«Kl. 09.45 Melding fra I/I.R.14 (315): Har fått melding om at telefonforbindelsen nu er i orden med kp. Videre 12 drepte tyskere, kampen varte ca. 3/4 time. Veibroen ved Tangen blev ikke fullstendig ødelagt på grunn av for liten ladning, men jernbanebroen helt i uorden. Bataljonen beordret til å gjøre veien Tiltnes-Tangen ufarbar for artilleri og tanks.»

«Kl. 09.50 Meddelt Det Britiske Hovedkvarter følgende (nr. 132): Da jeg har fått et nytt telegram fra general Fleischer og det enda ikke er opklart hvorvidt begge telegrammene fra ham er falske, må jeg be Dem få rekognosert og bragt på det rene av 2 ekstrarfly om noen fiendtlig virksomhet finner sted i Vefsnfjorden eller Ranafjorden eller på kysten av disse fjordene. Jeg anmoder herved Generalen om å gi mig opplysningene desangående snarest mulig. Hvis tysk landsetning nå kan finne sted i Vefsn eller Rana, blir situasjonen kritisk her. Følgelig er det en absolutt forutsetning for Dem og mig at de engelske sjøstridskreftene hindrer tysk landing i disse fjordene. Min brigade kan ikke stoppe tyskerne i syd og samtidig stanse motoriserte styrker fra å rykke frem nordfra. På den annen side vil jeg ikke ødelegge veien eller jernbanen nordover for å stoppe eventuell tysk fremrykning under de nåværende omstendigheter. Den eneste mulige løsning er full oppklaring og sikring av Vefsen-Mosjøen-distriktet fra sjøen. Ærbødigst, (sign) O. B. Getz.»

«Kl. 10.00 Meddelelse fra Brig. til den franske og engelske overkommando samt alle avdelinger: I.R.14`s forreste avdelinger ved Tiltnes-Sørkjellet-Henningen avviste imorges tyske fremstøt mot Tiltnes med en del tap for tyskerne. Vei og jernbane brutt av oss. Vi holder dette avsnitt.»

«Kl. 10.00 Meddelelse fra oberstløytnant. Nummedal: Telegram fra general Fleischer til oberstlt. Nummedal: Militære forholdsregler ikke unødvendige, givne pålegg om kommunikasjoner skal følges. Fleischer.»

«Kl. 12.25 Telegram fra general Fleischer (329): Til oberst Getz Nord-Trøndelag. Hvis mine instruksjoner for Nord-Norges forsvar ikke følges, forandrer jeg bestemmelsen om at Sør-Hålogaland inngår i 5. Brigades operasjonsområde. Kvittering forutsettes omgående. Fleischer.»

«Kl.12.30 Telegram fra Brig. til general Fleischer: Ber meddelt om generalen har sendt Brigaden telegram i dag i åpen tekst angående Nordlandsbanen og veien Mosjøen-Grong. Falsk telegrafering synes nemlig å foregå i generalens navn. Ilsv. Getz.»

Utdrag fra Brigadens melding til H.O.K (nr. 116) kl. 1300: «- - - Et helt ubegripelig telegram angivelig general Fleischer til regimentskommandøren i Mosjøen, beordrer masseødeleggelse av vei og jernbane mellom Mosjøen og Grong. Må ansees falsk og effektueres ikke før begrunnet svartelegram foreligger fra Fleischer.

Kjenner hovedkvarteret noe til saken? Ellers situasjonen tilfredsstillende her.»

Utdrag fra Brigadens melding til H.O.K. (nr. 120) kl. 1300: «Har kommanderende General mottatt personlig konfidentielt brev fra oberst Getz gjennom flyveren A.? General Laurantzson har i går sykmeldt sig og overlatt divisjonskommandoen til oberst Getz. Tyske fremstøt i morges ved Binde slått tilbake. Alpejegere nu under fremrykning fra Bangsund over fjellene mot Følling, hvor tilknytning til vår høire fløi i Kvam. Våre og alliertes stilling ansees konsolidert. Fortsatt landgang, opmarsj i Namdalen. Meget liten tysk flyvirksomhet siste 3 dager. Nordlandsbanen antas trafikkabel primo juni med ett bruddsted. Efter storflommen legges siste bro, og jernbanen ferdig. - - -»

Ikke tidfestet: «Den 28. april fikk Brigaden telefonsamtale med general Fleischer, hvor det blev oplyst at generalen kun hadde gitt ordre til forberedelse av vei og jernbaneødeleggelser fra Grong og nordover, og at generalen ikke var orientert om stillingen i Nord-Trøndelag.»

29. april

«Kl. 11.30 Meddelelse til general Fleischer (nr. 139). Fra Regimentskommandoen i Mosjøen mottok Brigaden 28. april 1940 kl. 11.20 følgende telegram, referert: «Overingeniøren Nordlandsbanen. Avbryt straks jernbanen fra Grong og opover Namdalen, så varig ubrukbar for all trafikk. Reg. underrettet. Fleischer, sjef for 6. Divisjon.» Dette telegram i klart sprog til overingeniøren blev av det norske, det franske og det engelske hovedkvarter her antatt å være falsk. Derfor blev herfra telegrafert så vel gjennom Sverige som direkte til Generalen, uten at svartelegram er mottatt. Efter at telefonkonferanse med generalen gikk i orden, er altså nu bragt på det rene at telegrammet er katastrofalt galt gjengitt hit, idet det bare var forberedelsen som var påbudt. Brigaden har i går sendt generalen en fullstendig orientering om forholdene her – formidlet av det britiske hovedkvarter med fly – og det vil av den fremgå at alle herværende sjefer måtte anse telegrammet falsk – eller forvansket – da dets utførelse vilde forværre vår stilling uhørt.

Det har beroliget de allierte å høre at ordlyden var forvansket, men det må absolutt søkes opklart hvem som er skyld i forvanskningen, da den kunde hatt skjebnesvangre følger.» «Svar ikke mottatt.»

Utdrag fra etterretning til alle avdelinger (nr. 142) kl. 1315: «Om fienden vites: Maskingeværer er plassert langs jernbanen Sunnan-Steinkjer. Skyttergraver graves antakelig i skråningen ved Hegge. Veibroen ved Fossem står. Tyske tropper ligger i brakkene på Sannan og ellers i villaene i byens utkant. Sterk veisperring ved Midjå bru. Tysk artilleri på Råde. Mitraljøsestillinger omkring Røiseng. Myren og lille Vestre er befestet med bbk. og automatiske våben. - - -»

Utdrag fra ordre til alle avdelinger (nr. 143) kl. 1340: «1) Fienden. I disse dager har fienden ikke avansert. Et par forsøk nord for Binde-Stod er avvist av oss med relativt store tap for fienden. Våre var meget små. 2) Franske tropper – alpejegere på ski –

har nu tilslutning til vår høire fløi og kommer i dag i forbindelse med II/I.R.13. - - -
Brigaden vil holde den front II/I.R.13 og I/I.R.14 nu har inntil tidspunktet er inne til å
gå frem sammen med våre allierte. - - -»

«Kl. 20.00 Melding fra Nordlitroppen: Kl. 13.30 passerte fire store sjøfly i stor høide i
n.v. retning. Ett fly vendte tilbake kl. 17.00 i motsatt retning. Det flyet som ligger
havarert på Limingen, er et 2-motors Henkel sjøfly 115. Begge motorer er uskadet.
Fenrik Sandnes i Sandviken har hentet den bensinen som var igjen i flyet.»

«Kl.20.00 Melding fra 5. Brigade til H.O.K.: Brigadens stilling som før. Ingen kamper i
dag, patruljevirkosomhet på begge sider. De allierte rykker frem over Namdalseid mot
Beitstad. Landsetning fortsetter.»

«Kl. 20.15 Melding fra II/I.R.13: Rapport fra patruljen på Gilten: Det har ikke vist sig
noen franskepatruljer ved Gilten hverken i går eller i dag. Patruljen rapporterer at
føret nu er så dårlig at det er meget vanskelig å komme frem på ski, og bekkene
holder på å gå op. Kolbjørn Knutsen.»

30. april

«Kl. 12.45 Melding fra Nordlitroppen: To tyske fly kom innover vestfra, gikk i lav
høide og beskjøt to norske fly som ligger på vannet. En tror ikke at flyene er blitt
skadet.»

«Kl. 20.45 Fra Brigade 5 til Britisk og Fransk H.K.: Ifølge radiomelding fra Trondheim
har tyskerne nettop rekvirert et stort antall biler i Trondheim. Det bør formentlig sees
i forbindelse med spørsmålet om forsterkning av de tyske avdelinger i
Steinkjeravsnittet.»

1. mai

Utdrag fra ordre til alle avdelinger kl. 0845: «1) Da franske og britiske tropper nu i det
vesentlige overtar områdene på nordvestsiden av Snåsavatnet, skal
øvelsesavdelingen, III/I.R.13, rekognosere kvarteret i trakten om Solås-Dravlan
(sydøst-siden av Snåsavatnet) for raskere anvendelse av Snåsavatnets østside.»

«Kl. 09.25 Melding fra I/I.R.14: Forpostkompaniet ved Tiltnes melder kl. 9.04:
Lavtgående tyske fly beskjøt kompaniområdet med mitraljøse. En brandbombe falt
ved Tangen. Samme fly slapp en større bombe på nordsiden av Snåsavatnet ved
Braset.»

«Kl. 10.07 Melding fra I/I.R.14: Fortroppskompaniet ved Tiltnes melder kl. 9.10 at
tyskerne for ca. 30 minutter siden har sluppet ned 2 bomber og beskyttet med
maskingevær veien Tangen-Valøy. Vår mitraljøse åpnet ild. Fortroppskompaniet
melder samtidig at samme fly med mitraljøse beskjøt bygningen på Tangen gård
hvor kompaniet har sitt kvarter, uten at det blev noen skade. Før meldte brandbombe
falt ned like ved husene på Tangen uten å gjøre skade.»

Ikke tidfestet. «Samtidig sendes til den Britiske Overkommando i Namsos følgende
brev: Da jeg i dag sender Generalen kopi av mitt brev til Den Norske Legasjon i
London, tillater jeg meg å gjøre Dem opmerksom på at jeg i mitt brev har forutsatt at
7 000 lovte geværene med rikelig ammunisjon plus mitraljøser er i min besiddelse før
vi tar op kamp, da våre beholdninger av ammunisjon nu er minimale. Det er absolutt
nødvendig at dette blir ordnet, og at jeg får ammunisjon til våre Coltmitraljøser,
kaliber 7,92 mm, før vi kan gjøre noe som helst. Følgelig må jeg enda en gang

insistere på dette.

Vennligst send vedlagte brev til Den Norske Legasjon i London ved første anledning.
Ærbødigst (sign.) O. B. Getz»

2. mai

«Kl. 00.20 Meddelte løytnant Aune fra Namsos at der gikk det rykte blant det franske stabspersonale, at en del franskmenn skulde forlate Namsos ad sjøveien i løpet av natten og disponeres på en annen del av krigsskueplassen. Denne meddelelse blev av stabssjefen referert for Brigadesjefen. Å ta Agdenes festning fra Landsiden (Åfjord) i forbindelse med angrep fra sjøen og fra Luften indgår i planen, og alpejegerne er særlig skikket for sådant angrep. Brigaden fant denne opplysning overensstemmende med planene. At Brigaden ikke var blitt meddelt dette foretagende på forhånd var uheldig men forklarlig. Brigaden gikk ut fra at det avtalte fremstøt fra sjø-, luft- og landsiden mot Agdenes og Trondheim nu nærmet sig. Den 2. mai kl. 02.00 blev meddelt fra Namsos ved løytnant Aune at det skulde være kommet kontraordre slik at det intet blev av de franske alpetroppers innskibning.»

«Kl. 03.15 Melding fra Gjersviktroppen: Har mottatt følgende melding fra sersjant Kristiansen, Mikkelvik ved Tunsjøen: Fokker 313 fra Lillehammer ført av løytnant Omholdt med mekaniker Sundhammer, er landet ved Staldevika på Tunsjøen, flyet krasket ved landingen. Sersjant Kristiansen har tatt vare på aktermitraljøsen og ammunisjon. Flyverne er gått over mot Namsskogen for å sette sig i forbindelse med de militære myndigheter pr. telefon.»

«Kl. 08.50 Underretning til Det Britiske Hovedkvarter: Brigadens brev av 28. april hvori den refererer til et telegram fra general Fleicher, er nu opklart. Det blev sendt av general Fleicher, men blev forvansket på veien. Generalen meddeler at han bare gav ordre om å forberede de nevnte ødeleggelse, og selv denne ordre var basert på manglende kjennskap til tilstedeværelsen av nødvendige tropper til å stoppe tyske tanks etc. som kunde antas å forsøke å rekke Steinkjer - Mosjøen - Bodø fra syd. Det er meget beklagelig at de store forberedelsene som blev nødvendige, var forårsaket av et forvansket telegram. Brigaden gjør nu sitt beste for å finne ut hvem som forvanskningen skyldes, og den skyldige personen skal stå til ansvar. Da Brigaden nu er uten skriftlig forbindelse med general Fleicher, vilde et brev fra Dem om saken til ham være særdeles ønskelig, fordi det er viktig å hindre slike telegramforvanskninger i fremtiden.»

«Kl. 09.00 To radiotelegrammer til Brigaden fra H.O.K.: «A ikke ankommet. H.O.K.» og «Bryter radiosambandet og gjenoptar det om en tid. H.O.K.» (Det viste sig senere at Hærens Overkommando forlot Åndalsnes og reiste til Nord-Norge.)»

«Kl. 12.10 Melding fra Gjersviktroppen: Et fly har landet å Limingen og et fly har havarert på Tunsjøen under landingsforsøk. Begge fly tilhørte fly fra Lesja som skulde til Limingen.»

«Kl.12.00 Skrivelse til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag: Jeg regner med at alle avdelinger i Nord-Norge - stort sett - må til Trondheimsavsnittet i den kommende tid for å kjempe der, hvis alt går efter vårt ønske. Disse avdelinger må da via Mosjøen - Grong - Steinkjer. Å lette denne forbindelsesvei på forhånd kan bli av den største betydning, og da alle kommunikasjonsutbedringer i alle tilfelle i det vesentligste står på programmet, vil jeg peke på hvordan man samtidig kan få den beste militære

løsning: en løsning hvorved man undgår «kolonnekryssinger» (i nærværende tilfelle spesielt bilkryssinger), som kan skape de største forviklinger.

Jeg vedlegger en skissemessig plan. En vanskelighet vil antakelig opstå ved X, muligens jernbanebroen der kan brukes som bilbro ved spesielt arrangement, og saken er der løst på et vis. Veien ved Snåsa langs jernbanelinjen om Agle til Formofoss har vi gjort kjørbær for hestetrekk ved å sette nye broer etc.

Jeg antar De vil forelegge planen for overingeniøren og la den forarbeide.

Deres forbundne (sign.) O. B. Getz»

«Kl. 23.00 Meddelelse til 6. Divisjon: Engelske overkommando melder i dette øieblikk at det engelske ekspedisjonskorps forlater Namsos i aften for godt. Franske sjef gir samtidig samme meddelelse om det franske ekspedisjonskorps. Efter Chamberlins tale i dag har engelskmennene rømmet Gudbrandsdalen og Romsdalen. Brigadens stilling uten ammunisjon blir nu lite holdbar, overlater derfor kommandoen over I/I.R.14's distrikt til generalen, som forutsettes gi oberstløytnant Nummedal direkte eventuelle ordres om veiødeleggelse etc. Vi søker forholdsordre fra H.O.K.»

«Kl. 00.00 Meddelelse fra oberstløytnant Nummedal at veier og jernbane nord for fylkesgrensen blir sprengt straks.»

3. mai

«Kl.00.45 Ordre fra general Fleischer, gjennom oberstløytnant Nummedal, Mosjøen, at I/I.R.14 skulde trekkes til Mosjøen. Bataljonen skulde gå på ski om nødvendig.»

«Kl.01.00 Beordret jernbaneledelsen straks å opsette tog for å transport av en bataljon fra Tangen-Jørstad st. til øverste stasjon i Namsskogan.

Jernbaneledelsen fikk ordre til å konferere om detaljer vedrørende transporten (innlastningssteder) med major Sundlo. Toget blev meldt å kunne være ferdig på Jørstad st. kl. 2.15.»

«Kl. 01.10 Ordre til I/I.R.14 om overføring til 6. Divisjon og om å samle bataljonen straks for transport til øverste stasjon i Namsskogan som kan nåes. Bataljonen blev gjort bekjent med 6. Divisjons meddelelse om at veier og jernbanebroen alt var sprengt, så tren ikke kunne medtas. Major Sundlo fikk ordre til å konferere med jernbaneledelsen på Grong om detaljer vedrørende jernbanetransporter, innlastningssted m.v.»

«Kl.01.15 Ordre til D.R.3 om å overta sikring av I/I.R.14's front med to eskadroner, som straks sendes frem og holder stillingene til I/I.R.14 er kommet løs.»

«Kl. 05.30 Melding fra I/I.R.14 om togsammenstøt nord for Tangen st.

Major Sundlo foreslo at lensmannen med en gang skulde foreta efterforskning i saken, før bataljonens avreise, men brigaden meddelte at det selvsagt ikke var tid til dette, da det først og fremst gjaldt å få bataljonen nordover. Brigaden meddelte at sanitetstog vilde bli sendt til ulykkesstedet snerest.»

«Kl. 09.05 Melding fra I/I.R.14: Kaptein Midtgård ved kp. 1 melder fra Tangen til batj. 6 til 8 drepte, hvor mange sårede vites ikke sikkert, antakelig ca. 20. Ambulansen vil straks bli kjørt til Snåsa, hvorefter fortroppskompaniet vil bli hentet. Kp. 3 ligger i stilling ved Tangen inntil videre. Meldingen er sendt pr. ordonans fra Tangen til Strindmoen og telefonert derfra kl.8.40. Felttелефonen på Tangen foreløpig i uorden, men søkes snerest bragt i funksjon.»

«Kl. 10.00 Telegram fra Brønnøysund til Brigaden: Har gjennom Bodø avsnittskommando kommet i forbindelse med 3. sjøforsvarsdistrikt som ber telegrafere at H.O.K. antakelig 1. mai er reist nordover adresse nu ukjent samt at eventuelle meldinger sendes til 3. sjøforsvarsdistrikt Tromsø. Jeg avventer nærmere ordre i Bodø. Nordmo.»

«Kl. 10.00 Telegram til Nordmo, Bodø: Deres telegram mottatt. Meddel H.O.K. gjennom Tromsø sjøforsvarsdistrikt at alle franske og engelske tropper plutselig i natt har forlatt Namsos og blottstillet min høire flanke. Ammunisjonsmangel umuliggjør nu videre forsvar, så våbenstillstand må søkes her hvis ikke uforutseelig bedring inntre. Oberst Getz.»

«Kl. 10.15 Melding uten underskrift over Imsdalen flyvarslingspost: Store mengder krigsmateriell avleses på Rinnleiret stasjon. Deriblandt ca. 16 svære kanoner. 2 stk. luftvernkanoner er oppstillet på Rinnleiret og sannsynligvis 1 på utsikten ved Høilo. Verdals befestningers depot er kjørt til Rinnleiret, hvor store mengder proviant lagres. Verdalsøra er omgitt av et nett av skyttergraver, og i strøket mellom Øra og Stamphusmyra er plasert en mengde, antakelig 15 mitraljøser. Reparasjon av Verdalsbrua skrider hurtig fremover. Mellom 300 og 450 tyskere overnatter – delvis på Rinnleiret. Gi ordre om vi skal fortsette.»

Ikke tidfestet, oberst Getz oppsummerte: «Jeg kalte oberst Wettre og fylkesmann Five til møte ved Formofoss, hvor jeg møtte med brigadeadjutanten, kaptein Håland. På Formofoss st. møtte sjefen for Lvkp. 2 – den eneste norske styrke i Namdalen – og avgav rapport. Brovaktene i Namdalen hadde trukket sig tilbake mot Grong på grunn av tyskernes fremrykning etter den engelsk-franske rømning. Det stod ikke lenger tropper mellom Grong og en tysk fremrykning over Namdalseid-Namsos-Grong. På møtet redegjorde jeg for den militære situasjon etter den britisk-franske rømning av området og konsekvensene herav – overensstemmende med min dagsbefaling gjengitt nedenfor. De offiserer som var tilstede, var enige i denne. Fylkesmannen uttalte sig ikke om den side av saken. Den civile og politiske situasjon blev drøftet. Det var enighet om at denne ikke gav grunnlag for å ofre brigaden. Min beslutning blev efter dette: Våbenstillstand søkes når I/I.R.14 er kommet så langt at den ikke kan stanses av mig. Bataljonen søker nordover med alle midler.»

Dagsbefaling 3. mai:

«Da England og Frankrike av oss ukjente grunner har opgitt forsøket på å støtte oss i vår kamp og i natt uten varsel har trukket sine tropper ut ved Namsos, står vi i dag alene overfor de tyske samlede stridskrefter – allerede omgått i flanke og rygg av tyskere på den linje de engelske og franske tropper skulde holde. Uten mulighet for hjelp utenfra og alene med ammunisjon for en slagdag og uten fly og luftvern og andre nødvendige våben, vil videre kamp bare føre til total tilintetgjørelse, uten å fremme noe militært formål. Jeg har derfor idag foreslått for den tyske overledelse at det skal inntre våbenvile, og herunder forhandlinger om etablering av fredstillstand for Trøndelags vedkommende, som det er gjort for sønnenfor liggende deler av vårt land. Det er min tunge plikt som fungerende øverstkommanderende i Trøndelag å meddele de under min kommando stående avdelinger dette.
(sign.) O. B. Getz Fungerende Divisjonssjef.»

Ikke tidfestet: «Brigadeadjutanten, kaptein Haaland, ble pålagt å opsøke øverstkommanderende for de tyske tropper som rykket mot Namsos over Namdalseid – og forelegge ham forslag til 72 timers våbenhvile.

Kapteinen skulde reise straks. Følgende brev blev medsendt parlamentæren:

«Under den nuværende tilstand finner jeg det som øverstkommanderende for de norske tropper i Trøndelag å være min plikt å foreslå Deres Excellence en våpenstillstand på 72 timer i den hensikt å forhandle om en etablering av fred mellom våre tropper. Jeg sender Dem dette med en parlamentær, kaptein Haaland, som er bemyndiget til å treffe avtale om våbenstillstand. Og jeg vil – når slik ordning blir truffet – med en gang tre i forbindelse med Deres Excellence, så vi kan forhandle om de nødvendige detaljer. Jeg skal møte Dem på det sted Deres Excellence må bestemme.»

Ikke tidfestet: «På grunn av veienes beskaffenhet nådde ikke kaptein Haaland frem før tyskerne hadde gått mot II/I.R.13 i Kvam. Brigaden fikk melding om at en tysk bataljon med tungt artilleri gikk på, og bataljonsjefen bad om forholdsordre. Han fikk da ordre om å fremsende parlamentær og meddele at en fra Brigaden fremsendt parlamentær var på vei til Namsos. Major Knudsen og kaptein Haaland møtte samtidig i det tyske hovedkvarter på Asp, hvor de foreløpige forhandlinger fandt sted.»

«Neste dag møtte oberst Getz og oberst Wettre på Asp, hvor kapitulasjonen blev endelig avtalt.»

Brigadeordre 10. mai:

«Når jeg idag nedlegger kommandoen over de mig betrodde tropper, vil den tyske førers kunngjøring om frigivelse av oss norske krigsfanger være kjent gjennom kringkastingen. Vel er det min plikt å minne om at fredstilstand ennå ikke er etablert offisielt, så krigens lover fremdeles gjelder, men det forhold at krigsfanger frigis mens krigstilstand ennå hersker, er visstnok ukjent krigshistorisk fenomen, hvis rekkevidde først senere kan vise sig. Over den måneds krig vi har deltatt i, vil en samlet fremstilling bli utgitt, og de eiendommelige forhold vi har vært utsatt for, bli dokumentert. Den utpreget gode moral og den utmerkede disiplin blant de norske tropper som har deltatt i kampen, vil tillate oss å gå med løft hode ut av en ulik kamp hvor to store nasjoner så plutselig oppgav forsøket på å støtte oss. Vi har også rett til å være stolte over de beviser på høiaktelse våre motstandere har vist de norske tropper de har kjempet mot. Jeg takker alle som jeg har hatt den ære å ha under min kommando i den forløpne krigsmåned. (sign) O. B. Getz»

Egne avdelinger

Bataljon I/I.R.13 ble mobiliserte 5. januar. «Da denne bataljon blev sendt til Narvik 15. januar 1940, manglet den adskillig nødvendig utrustning. Den 15. april, da den skulde avløses av 2. bataljon (II/I.R.13), hadde den fått det vesentligste av det materiell den skulde ha.»

Etter inspeksjon ved I/I.R.13 skrev oberst Getz i en rapport datert 20. mars bl.a.:

«Praktisk talt hver eneste mann var førsteklases skiløper i denne bataljon fra Innherred, så utdanning av «avdelingen» var gått lett og hadde gitt et helt tilfredsstillende resultat.» «Mitt totalinntrykk er at hvad de 2/3 av bataljonen på Elvegårdsmoen mangler nu, skriver sig fra mangel på spesielle instruktører og de uheldige forhold for utdannelsen som forlegningen har hatt, hvilket forhold regimentet og bataljonsjefen dessverre ikke er herre over.»

Bataljon II/I.R.13 ble mobiliserte 5. april. Bataljonen skulle sendes til Narvik 15. april, men ble i Nord-Trøndelag under hele krigen. *«II/I.R.13 blev beordret opsatt på ski i den utstrekning soldatenes skiløperferdigheter tillot dette. Da denne bataljons personell var utskrevet fra kystdistriktene, regnet man med at bare en tropp pr. kompani kunne settes op på ski.»*

8. og 9. april møtte deler av Trøndelag dragonregiment nr. 3 (D.R.3) innkalt til nøytralitetsvakt på Rinnleiret, sjef oberst Andreas Wettre.

9. april mobiliserte 5. Divisjons skole og ble organisert som et geværkompani.

11. april ble befalsskolen underlagt bataljon II/I.R.13.

12. april ble Bataljon III/I.R.13 opprettet, sammensatt av *«Øvelsesavdelingen, Landvernskompani 1 (Verdal) og skolekompaniet. Befal til III/I.R.13 blev tatt fra skolekompaniet. Utover dagen den 12/4 strømmet stadig inn til Regimentskontoret i Steinkjer og til Kvam vernepliktige og frivillige i alderen 16 – 64 år.»*

14. april

Kl. 2100 mottok I.R.13 følgende telegram fra sjef bataljon I/I.R.14, major Sundlo: *«Sjette distriktskommando har beordret mig med avdeling til Deres rådighet.»*

15. april

Ikke tidfestet: *«Major Sundlo meddeler pr. telefon fra Mosjøen at hans bataljon er ferdig opsatt i løpet av et par dager. Reg. meddelte majoren at hans batj. vilde bli transportert pr. bil sydover til Namdalen, forlegning Grong, så snart opsetningen var ferdig. De biler som kunde skaffes i Mosjøen måtte rekvireres – resten av bilene vilde I.R.13 skaffe. Hester og kjøretøier måtte i tilfelle benytte landeveismarsj.»*

19. april

Utdrag fra konferanse med avdelingssjefen i Brigadekvarteret kl. 1330: *«En del av I/I.R.14 er kommet frem til Harran. Resten vil komme efter temmelig snart.»*

24. april

Utdrag fra Brigadens skriftlige henvendelse til den franske sjef nr. 75 kl. 1100: *«I henhold til kaptein Langlies konferanse med Deres Excellence den 23. april, tillater vi oss herved å meddele Deres Excellence at den norske mannskapsstyrken som nå er mobilisert i dette kampområde, er ca. 4 000 mann.» «Av nye avdelinger kan opstilles i alt 2 000 mann. Disse er helt uøvet og må læres op.»*

«Kl. 16.20 Telegram til oberstløytn. Nummedal, Mosjøen, (nr. 80): Kunngjør følgende i alle aviser i distriktet og gjennom Bodø radio flere ganger: Alle befalingsmenn med tjenesteplikt i krig innen Nordland fylke – Sørhålogaland regimentsdistrikt – skal melde sig for høiestbefalende i Mosjøen uopholdelig for å tjenestegjøre ved regimentets feltavdelinger i Nord-Trøndelag.»

25. april

«Kl. 09.50 Sjefen for I/I.R.14 ankommer til Snåsa. Batj. mangler helt kompanisjefer.»

Disposisjoner

5. Brigades oppdrag var: «Å hindre fienden fra å få forbindelse over Nord-Trøndelag til Nord- Norge.»

Bataljon I/I.R.13 var 1. februar innkvartert i Narvik by. 12. mars var et geværkompani og en mitraljøsetropp i Narvik, resten av bataljonen på Elvegårdsmoen.

Bataljon II/I.R.13 «skulde transporteres med jernbane til Namsos, da fjorden var islagt, og videre med sjøtransport til Narvik. Innlasting av bagasje og kjøretøier i Steinkjer 10. april og personell den 11. april. Omlasting til sjøtransport i Namsos den 11. april.»

8. april

«Kl. 12.00 mottok Regimentet ordre fra 5. Div. om at II/I.R.13's avreise til Narvik skulde utstå inntil videre. Samme dag kl.18.30 fikk Regimentet ordre om å holde et kompani klar til hurtig avreise til Agdenes.»

9. april

«Kl. 03.20 mottok Regimentet pr. telefon fra Divisjonen meddelelse om at tyske krigsskib nettop hadde forsert Agdenes festning og var på vei til Trondheim. Regimentet fikk ordre om å alarmere II/I.R.13. Bataljonen blev alarmert kl.03.30.»

«Kl. 09.50 fikk Regimentet av Divisjonen ordre om å sende II/I.R.13 til Åsen, med et geværkompani fremskutt til Skatvalodden.»

«Kl. 20.50 fikk II/I.R.13 ordre fra Divisjonen om å rykke tilbake til Røra, kl. 23.20 ankom bataljonen til Røra, hvor den gikk i stilling.»

10. april

«Kl. 12.50 blev II/I.R.13 beordret tilbake fra Røra til Følling for å undgå at bataljonen blev lagt under artilleriild av tyske krigsskib. Divisjonen meddelte at D.R.3 og 5. Divisjons skole av samme grunn også hadde fått ordre om å trekke sig tilbake nord for Steinkjer.»

«Kl. 16.45 var II/I.R.13 samlet i Følling med forlegning på Seemsgårdene, Langhammer og på ungdomshuset i Følling.»

11. april

«I.R.13's kvarter blev flyttet til Grøtan gård i Kvam.»

«Kl.10.20 Beordret 5. Divisjon befalsskolen underlagt I.R.13.»

12. april

Utdrag fra Regimentsordre nr. 4 kl. 0630: «1) - - -. Vår mobilisering fortsetter de steder hvor forholdene gjør det mulig og i den utstrekning der forefinnes materiell.

2) De styrker som finnes i Nord-Trøndelag, er nu samlet nordenfor og østenfor Steinkjer, utenfor virkning av skibsskyts - - -. 3) De ferdige opsatte avdelinger

forholder sig etter tidligere mottatte ordrer. Der innskjerpes den største økonomi med ammunisjon, da beholdningene i Nord-Trøndelag er meget små og nye forsyninger fra de nu besatte områder sydover overhodet ikke kan skaffes.

4) Ingen avdeling må under noen omstendighet la sig overmanne.

Avdelingene skal imidlertid inntil videre søke å undgå avgjørende kamp og om nødvendig trekke sig videre nordover - retning Grong - inntil troppenes organisering er ferdig og ammunisjonsforsyning ordnet, om mulig. - - -.

6) Regimentet organiserer nu alle de av Regimentets stridskrefter som kan settes op med våben og annet helt nødvendig materiell. Avgjørende strid må undgås inntil tilstrekkelig ammunisjon – og det rette tidspunkt er inne. - - -.»

«II/I.R.13 blev beordret opsatt på ski i den utstrekning soldatenes skiløyperferdighet tillot dette. Da denne bataljons personell var utskrevet fra kystdistriktene, regnet man med at bare en tropp pr. kompani kunde settes op på ski.»

«Kl. 18.00 mottok Regimentet følgende ordre fra Divisjonen:

Skyting mot fiendtlige fly. Det skal ikke skytes mot fiendtlige fly over 600 m., og det skal kun skytes hvis avdelinger blir bombet eller beskytt.»

13. april

Utdrag fra Regimentsordre nr. 9 kl. 1000: «- - - 4) II/I.R.13 og III/I.R.13 skal sørge for: a) at alle mitraljøser kan anvendes øieblikkelig som luftvern og at all* fly som ikke med sikkerhet gjenkjennes som norske, blir beskytt når de går ned så avstanden ikke er over 600 meter. Av hensyn til den minimale virkning og vår reduserte ammunisjonsbeholdning skytes ikke på lengre hold. * På daværende tidspunkt ingen engelske eller franske fly her. b) Det må påsees at troppenes forhold er krigsmessig – og at troppen (soldatene) ikke står ute på åpne steder når fly nærmer sig m.v. Flyalarm må anordnes ved alle kvarterer. c) Hjelpeplasser må opprettes – ferdige til å tre i funksjon straks. 5) Om etablering av feltsykehus vil særskilt meddelelse bli gitt, likeså om fangeleir. - - -»

«Kl. 11.00 Mottok Regimentet melding fra Grong telefoncentral om at det var landsatt tyske fallskjermtropper i nærheten av Fuglem gård i Overhalla, meldingen blev bekreftet fra flere hold i Namdalen.»

«Veien mellom Sunnan og Følling blev beordret brøttet. II/I.R.13 anordnet sperringer mellom Sunnan og Skole (0116). D.R.3 skulde i tilfelle retrett benytte denne vei for sitt biltren.»

14. april

«Kl. 11.00 Flytning av regimentskommandoen til Hegge gård.»

Utdrag fra Regimentsordre nr. 17 kl. 1245: «- - - 2) I.R.13 skal overta vaktholdet i det av oss besatte område vest og nordvest for en linje fra Trondheimsfjorden – over Skarsundet – Beitstadfjorden – Egge – Snåsavann. D.R.3 overtar det området som ligger øst og sydøst for nevnte linje. 3.a) II/I.R.13 skal overta opplaring og vakthold innen avsnittet Follafoss – Malm – Steinkjerelven – Snåsavatn, samt forsvare det område og veisperringene som det tidligere er tildelt.

b) Landvernsbataljonen disponerer fra i dag av: landvernkompaniet i Grong, inklusiv Snåsa-detasjementet samt vaktetasjementet i Namsos og i Rødhammer.

Landvernskompaniet i Grong skal snarest forflyttes til Skage. Landvernsbataljonsjefen

benytter disse avdelinger etter tidligere direktiver.

Ingen skal motsette sig engelsk eller fransk landgang i områdene.

c) Ethvert forsøk på ved mindre tyske styrker, ved et kup å sette sig fast innen området, f.eks. ved fly, skal hindres, og ethvert forsøk på å bryte frontlinjen skal avvises med alle midler. d) III/I.R.13 overtar fra nu av skolekompaniet på Formofoss, for øvrig fortsetter bataljonen opsetningen av sine egne avdelinger etter planen og tar imot øvede frivillige som melder sig. Bataljonen holdes som regimentsreserve og oppretter fornøden flyvakt. 4) Verdal jernbanebro er avbrutt av divisjonen»
«Kl. 21.10 II/I.R.13 fikk ordre til å sende en tropp til sperringene i Beistad, vakthold mot syd, samt å varsle lensmannen om med civil arbeidskommando å fjerne forhugningene her, så tropper fra nord kan passere.»

15. april

«Kl. 13.10 Regimentsordre nr. 25.

- 1) Fienden rydder nu veien for trafikk Rissagrenden mot Verran.
- 2) Etter Divisjonens ordre skal bataljonen (II/I.R.13) sende tilstrekkelig vakt til Follafoss (Regimentet tenker sig en tropp) og hindre landgang og opklare sydover.
- 3) Vaktholdet over den tyske kullbåt skal skjerpes derhen at den blir effektivt besatt og at mannskapet skal hindres all kommunikasjon til og fra Malm.
- 4) Det er maktpåliggende at fiendtlig fremrykning over Namdalseid hindres.»

Utdrag fra Regimentsordre nr. 27 kl. 1930:

«1) Tandlæge, sanitetsfenrik Zahl, og sanitetsfenrik Bragstad beordres til tjeneste ved III/I.R.13 inntil videre. 2) II/I.R.13 og III/I.R.13 og 1 landvernsbataljon skal hver innrede en lastebil og utstyre denne med genferkurs. 3) Feltsykehus er opprettet således: 1 på Seem gjestgiveri, Snåsa, 1 på Namdal folkehøgskule, Grong, 1 sykehus i Namsos. - - - 5) II/I.R.13 skal ved forlegning av tilstrekkelig styrke (et kompani) – og ved forberedte sperringer og utbyggede stillinger i traktene mellem Sprova (3414) og Namdalseid med alle midler hindre fiendtlig fremtrengen fra syd ad denne vei, som holdes åpen for fremrykning fra nord. - - -»

16. april

«Kl. 00.00 Lv.batj. meldte at det foregår forlegning av allierte tropper i Grong. Bataljonen fikk ordre om å påse at allierte tropper ikke blev forlagt i Harran.»

17.april

«Kl. 00.04 Ordre til I/I.R.14: Bataljonen skal forlegges i Harran istedenfor som før angitt i Grong. Andre tropper blir forlagt i Grong.»

«Kl. 08.06 Ordre til II/I.R.13, nr. 44: 1) Alle norske tropper trekkes inn fra Follafoss, Malm, veien over Namdalseid og Steinkjer etter hvert som engelske tropper når disse steder. 2) Bataljonen skal efter hvert forlegge alle tropper til steder hvor oppvarmede rum kan skaffes, selv om forlegningen blir spredt.»

18. april

«Melding fra II/I.R.13 at transport av engelske tropper over Namdalseid er foregått i natt. Bataljonenes styrker i Follafoss og Malm er trukket tilbake kl. 5 i dag. Kompaniet ved Tørring blir trukket inn nu.»

19. april

Utdrag fra konferanse med avdelingssjefene i Brigadekvarteret kl. 1330:

«II/I.R.13 er trukket nord for Steinkjer. Øvelsesbataljonen III/I.R.13 må øves før den settes inn, da folkene har meget liten eller ingen øvelse. D.R.3 kan brukes som II/I.R.13 og I/I.R.14 har forholdsvis god utdannelse.» - - - «Brigaden må sette op skiavdelinger av D.R.3 og II/I.R.13. I/I.R.14 må benyttes i sin helhet som skiavdeling. De britiske tropper kan, om intet foretas fra tysk side, være i Åsen om 2 a 3 dager. I/I.R.14 i sin helhet sendes pr. bil og jernbane til Åsen og være der på samme tid. De skiavdelinger som settes op, må regne med å operere 2 a 3 dager uten tren.» - - - «I/I.R.14 må ha mere befal – dette avgis fra III/I.R.13 (skolekompaniet). Batj. manglet helt kompanisjefer og næstkommanderende. III/I.R.13 må fortsette opsetningen og der kalles inn ytterligere vernepliktige øvede, idet vi må regne med å få våben og ammunisjon fra England. II/I.R.13 må settes op på ski så meget som skiferdigheten tillater. Alle skikompanier må tildeles et par mitraljøser. I/I.R.14's hester vil senere bli transportert sydover fra Mosjøen, delvis med jernbane og delvis landeveismarsj. - - -»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 28 kl. 2100: «1) D.R.3 skal holde to skiløpereskadroner klar til utrykning fra 21. april kl. 10.00. Nødvendige biler for transport holdes også i beredskap. 2) III/I.R.13 avgir fra 20. april 1940 kaptein Haaland til Brigaden. - - - 3) II/I.R.13 skal snarest opsette et skiløperkompani under kommando av kaptein Fougner. Befal tas fra III/I.R.13 og fra skolekompaniet. - - - 4) Skolekompaniet oppløses og sjefen for 5. Divisjons skole, kaptein Silseth, beordres som øvingsleder ved III/I.R.13 fra det tidspunkt bataljonen bestemmer. Om avgivelse av befal til I/I.R.14 vil ordre bli gitt senere. 5) Kaptein Skålvik frabeordres Landvernsbataljonen og beordres til sjef for kompani 8 II/I.R.13.»

21. april

«Kl. 09.40 Ordre til I/I.R.14 (nr. 43). I/I.R.14 holder til disposisjon alle busser og rekvirerte lastebiler tilstrekkelig for transport av bataljonen.»

Utdrag fra D.R.3's ordre kl. 1030: «2) Regimentet skal sende to eskadroner sydover for å stanse, eventuelt sinke den fiendtlige fremrykningen ved Leksdalsvannets nordende. 3) 3. og 5. Hjulryttereskadron under kommando av rittmester Andresen rykker på ski til strøket om Henning kirke. Det sendes frem en tropp til Sem og en tropp til Seli. Opklaringspatruljer sendes sydover på begge sider av Leksdalsvannet. Kontakt søkes, om mulig, med motormitr.esk. i Verdal.

4) Eskadronene skal søke å hindre fiendtlig fremrykning på veiene som fører fra Leksdalsvannets nordende over Henning, Ogdal, Stod. Den fiendtlige fremrykning skal eventuelt sinkes mest mulig. Engelske tropper opererer i strøket mellom Trondheimsfjorden og Leksdalsvannet – Reinsvannet.

5) Avdelingene etablerer veisperringer og forsterker sine stillinger i størst mulig utstrekning. - - -

9) Det søkes kontakt med de engelske tropper som opererer vestenfor.»

«Kl. 11.50 Landeveitransportsjefen blev beordret til å trafikkregulere veien på nordsiden av Snåsavatnet. III/I.R.13 beordret til å avgi 20 trafikksoldater.

III/I.R.13 pålagt observasjon av Snåsavatnet fra Kvam til Snåsa for å melde fiendtlige landsetning fra fly.»

«Kl. 12.00 Ordre til samtlige avdelinger om at avdelingene straks skal sette igang graving av beskyttelsesrum mot beskytning fra fly ved alle kvarterer.»

«Kl. 12.58 I/I.R.14 innmelder på Brigadens forespørsel at et kompani av I/I.R.14 kan være klar for innlastning på Grong jernbanestasjon kl. 18.00.

Bataljonen fikk ordre til å innlaste på Grong stasjon et gev.kp. kl. 22.00 for transport til Jørstad stasjon.»

«Kl. 15.15 Melding fra oberstløytnant Numedal, Mosjøen, at det til Mosjøen var kommet fra Bodø feltlasarett på 50 senger og 17 sanitetspersonell, herav 2 læger.»

«Kl. 15.30 Ordre til oberstløytnant Numedal om å sende feltlasaretten fra Bodø hurtigst mulig til Snåsa.»

Utdrag fra D.R.3s ordre kl. 1600: «1) De tyske tropper gikk imorges i land og marsjerte med 200 mann mot Sandvollan og 200 mann mot Strømmen.

200 mann gikk mot Verdalsøra og drev våre tropper tilbake mot Stiklestad. - - -

4) Geværeskadronen skal fra kl. 20.00 sperre veien fra Byafoss effektivt og forsvare sperringene. - - - 5) Mitraljøeskadronen forflyttes snarest til 3. Hjulryttereskadrons tidligere kvarter ved Berg og Berg skole. - - - 6) Bombekastereskadronen må holde skarp observasjon på veien fra Ellerås til Sunnan. Hvis regimentet går tilbake, samles eskadronen i flyskjul mellom Vesterhus og Gustad. 7) Stabseskadronens trentropp samt den ikke disponerte del av sambandstroppen forflyttes straks til Binde skole.»

«Kl. 18.00 Retireerte motormitr.esk./D.R.3 fra Stiklestad nordover Leksdalsdalen – omlastet ved Aksnes til sleder; måtte sette igjen sine biler og 2 motorsykler.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 50 kl. 1956: «3) Vår forreste linje – hovedlinjen – skal forsterkes og særlig beskyttes mot mitraljøseild fra fly, med alle midler. Disse linjer skal holdes. – Anlegg lukkede, enfilerende mitraljøsereder.»

22. april

Utdrag fra Brigadeordre nr. 56 kl. 1006: «3) a) II/I.R.13 skal holde sine nuværende stillinger. Bataljonen søker forbindelse med de engelske tropper og melder viktige hendelser til Brigade 5 og til D.R.3. b) D.R.3 etablerer sig best mulig for følgende oppdrag: Hold den del av fronten Regimentet nu har fra og med jernbanelinjen ved Fossem uten oprivning av avdelingene. Sikre alle tilganger og fremskyt sterk mitraljøsevakt til Midjå bru. Veiforbindelsen Stod stasjon - Snåsa stasjon er under forsert arbeid for syketransport, men blir ikke bilbar i sin hele lengde, så Regimentet må etablere omlasting til vogntransport for tilfelle jernbanen blir ubrukbar.

D.R.3 må underrette direkte II/I.R.13 om sine disposisjoner.»

«Kl. 10.45 Telegram fra Brigaden til general Fleischer (nr. 57). Det er påtrengende nødvendig for hærværende norske, engelske og franske kjempende styrker å ha disposisjon over Hålogaland med importhavner, materiell, læger etc., hvorfor distriktet må innlemmes i hærværende krigsskueplass under min kommando (sign.) Oberst Getz.»

«Kl.20.00 var II/I.R.3 gruppert således: Kamplinje over Føllingårdene – Følling kirke – Røsæg. Avdelingene stod i kampsonen således fra høire: To lag ved Røsæg, kompani 5 + en mitraljøsetropp, kompani 6 + en mitraljøsetropp, bombekasteretroppen ved Sem s., en mitraljøsetropp ved Vanderåsen. Reserve kompani 7 (- 2 lag) ved Semsgårdene. Skiløperkompani på Kne under opsetning.

Bataljonens kommandoplass på Sem s.»

23. april

«00.10 Ordre til D.R.3 og II/I.R.13 at disse avdelinger skal sende sitt tren ca. 10 km tilbake. Opdrag som før.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 60 kl. 0620: «1) Fienden har besatt Steinkjer. I dette området har han ca. 1800 mann. Englenderne har trukket sig nordover - - -
2) D.R.3 og II/I.R.13 samme opdrag som før. III/I.R.13 utbedrer stillingene efter særskilt ordre. I/I.R.14 skal snarest fremsende det skiløperkompani som er holdt ferdig til øieblikkelig disposisjon, over Kvam til Følling, og underlegges der II/I.R.13, major Knudsen. I tilfelle forbindelse ikke straks opnåes med major Knudsen, skal kompaniet sikre II/I.R.13 høire flanke, vest for Lømsenvann. 3) I/I.R.14 skal efter hvert trekkes til området Bruvold (3633) – Horjem (3933).»

«Kl. 06.35 Ordre til III/I.R.13 nr. 61: III/I.R.13 skal grave stillinger i det avsnitt bataljonen er, og holde disse i alle tilfelle til foranværende avdelinger – engelske, franske eller norske – eventuelt er passert igjennem, hvis disse trekkers tilbake. Bataljonens tren skal plasseres i små grupper utenfor hovedveien noen kilometer nordenfor bataljonen. Sørg for overdekning mot mitraljøseld fra fly.»

Utdrag fra ordre til alle avdelinger nr. 63 kl. 0945: «1) Forbindelsen pr. telefon regnes jevnlig å bli brutt ved bombing, så alle avdelinger må handle på eget initiativ efter det direktiv, at fienden må stanses uten at avdelingene rives op.

I alle tilfelle må replistillinger på forhånd være besatt før avdelingene går tilbake bak disse. Gardèr flankene mot tyske skitropper, bruk skogen mot mitraljøser fra fly.

Bruk enkelte mitraljøser mot flyene så de ikke arbeider ugenert. - - -»

«Kl. 13.30 Meddelt II/I.R.13, III/I.R.13 og D.R.3 at samleplass for syke og sårede var opprettet ved Heggegårdene i Kvam og for D.R.3 ved Jørstad st.»

«Kl. 15.05 Feltsykehus opprettet på Hammer gård i Kvam.»

Kl. 18.12 Ordre til alle avdelinger (nr. 70): Efterretning: 1) D.R.3 angripes av fiendtlig infanteri og artilleri. Regimentet trekker sig tilbake successive mot Valøy. Fienden nådde Sunnan st. ca. kl. 19.50. 2) II/I.R.13 har for ikke å blotte sin venstre fløi trukket sig tilbake mot Kne meieri, hvor bataljonen vil holde. Intet fiendtlig er meldt mot høire fløi. 3) III/I.R.13 skal holde sig underrettet om stillingen ved II/I.R.13 og være klar til å besette optagerstilling hvor bataljonen nu har forberedt sådan.

4) Telefonsambandet er brutt, men reparasjon pågår.»

«Kl. 23.30 Melding fra II/I.R.13 (215). Bataljonen er gått tilbake til Kne-Five.

Batj.ko. Five, nødvendig å få telefonforbindelse fra Five til Kvam central. I tilfelle videre retrett går bataljonen tilbake til Grøtan-Strømstad. Intet observert av fienden. Engelskmennene blev underrettet før avmarsjen bakut. Bataljonen ønsker forholdsordre. I går kl. 24.00 kom ca. 180 englendere til Kne meieri på retrett fra Vist. Innkvartert på Five – Bataljonen imøteser ordre om hvor engelskmennene skal dirigeres for å nå tilbake til egne avdelinger i område Beitstad-Namdalseid.

D.R.3 må underrettes om II/I.R.13's retrett ved Brigadens forsorg.»

24. april

Utdrag fra Brigadeordre nr. 73 kl. 0940: «2) - - - Efter kamper ved Fossum og Sunnan i går står våre forreste avd. nu over Kne (II/I.R.13) – Østgård (D.R.3). III/I.R.13 (+1 kp.) som før. I/I.R.14 (- 1 kp.) under fremrykning til Jørstad. III/I.R.13 blir i sine nuværende

stillinger. - - - 3) Brigaden vil holde veiene på begge sider av Snåsavatnet og jernbanen i sin besittelse inntil den franske og engelske fremrykning begynner – for da å slutte sig til fremrykningen. 4) D.R.3 og II/I.R.13 holder blink samband mellem Valøy og Strømstad områdene.»

Utdrag fra ordre til I/I.R.14 nr. 74 kl. 0950: «1) I/I.R.14 (- 1 kp.) skal syd for Jørstad st. i avsnittet Grønørbukten–Korsmæren (2019) etablere et frontalt og flankerende forsvar for her definitivt å stanse en eventuell fiendtlig fremrykning. Det etableres fremskutte forsvarsanlegg, bestrøkne sperringer av stasjonær art – piggrådhindere m-v- fremover mot Strandviken (2111) og vaktavdelinger fremme ved Valøy st.»

«Kl. 10.00 Melding fra D.R.3 om at D.R.3 ligger i heftig ildkamp ved Binde og efter planen er begynt en almindelig tilbakegang mot Østgårdlinjen.»

«Kl. 11.00 underretning fra Brig. ko til den franske sjef, general Audet: En norsk bataljon i området nord Kvam kirke. F. t. ingen tysk pågang. Ca. 1 000 mann av våre som i går og i natt ble angrepet av tyskerne ved Fossem-Sunnan, holdt stillinger over Dyen-vannene. Binde er under sterkt tysk press, og våre under langsom tilbaketrekking nordøstover. En frisk bataljon dirigeres av mig frem over Jørstad stasjon for i alle fall å stanse tyskerne syd for den trakt.

Vi kjenner ikke tyskerens styrke f. t. (sign.) oberst Getz.»

«Kl. 11.10 Ordre til II/I.R.13 (nr. 79): Vær forberedt på med bombekastere fra trakten om Grøtan å ta tysk artilleri under ild i avsnittet Tiltnes-Tangen straks dere er sikre på at egne er gått tilbake derfra. Søk å få kortest mulig skuddhold.»

«Kl. 16.20 Telegram fra Brigaden til oberstløytn. Nummedal, Mosjøen, (nr. 80): Kunngjør følgende i alle aviser i distriktet og gjennom Bodø radio flere ganger: Alle befalingsmenn med tjenesteplikt i krig innen Nordland fylke – Sørhålogaland regimentsdistrikt – skal melde sig for høiestbefalende i Mosjøen uopholdelig for å tjenestegjøre ved regimentets feltavdelinger i Nord-Trøndelag.»

Utdrag fra ordre til D.R.3 (nr. 81) kl. 1750: «1) D.R.3 skal holde avsnittet mellom sine nåværende stillinger og Valøy st. med passende styrke under successive retrett inntil I/I.R.14 har etablert sig i stillinger i Jørstadtrakten med fremskutte sperrestillinger mellom Jørstad og Valøy st. I/I.R.14 påregnes å være å være på plass i disse stillinger den 26. april om aftenen. - - - 2) II/I.R.13 har fått ordre til å støtte D.R.3 med bombekasterild fra området om Strømstad mot veistykket Tiltnes-Tangen. D.R.3 skal underrette II/I.R.13 om når siste mann av D.R.3 har passert Tangen (1414) ved å sende en rekke grønne lys.»

«Kl. 20.00 Anmodning fra det franske hovedkvarteret om å avgi et skiløperlag til de franske alpejegere. Fremmøte Namsbrua den 25. april kl. 14.00.»

«Kl.20.30 II/I.R.13 beordret å avgi skiløperlaget.»

«Kl. 23.45 III/I.R.13 pålagt å avgi en lastebil til transport av skiløperlaget. Fremmøte Strømstad den 25. april kl. 08.00. - - -»

25. april

«Kl.09.30 Flyttet 5. Div.skole til Berggårdene på Snåsa.»

«Kl.11.30 III/I.R.13 fikk ordre om å sende en gev.tropp til Nordli for sikring mot tropper som eventuelt landsettes fra fly. Inkvartering ved henvendelse til lensmannen i Nordli. Troppsjef skulde melde sig pr. telefon ved fremkomsten til Nordli.»

«kl.12.00 Ordre til oberstløytnant Numedal, Mosjøen (nr.88): Send en tropp til Gjersviken som skal observere eventuell landsetning av tropper fra fly. Få forbindelse med en tropp av III/I.R.13 som i dag sendes til Nordli og med lensmannen i Nordli.»

«Kl. 21.05 Ordre til II/I.R.13 og III/I.R.13 (nr. 93). Sjefen for III/I.R.13 kaptein Sire innlegges på Sandnessjøen sykehus for operasjon. Kaptein Silseth beordres som sjef for III/I.R.13 fra 25. april 1940.»

«Kl. 21.10 Ordre til D.R.3 og I/I.R.14 (nr. 92). Feltlasarettet er opprettet på Vårtun Småbrukerskole fra 25. april 1940. Syke og sårede ved D.R.3 og I/I.R.14 som ikke kan beholdes ved avdelingen, sendes til feltlasarettet på Vårtun. D.R.3 forbereder veisperringer mellom Tiltnes og Tangen. Patr. Blir utsendt til Nordfjellet og Sørfjellet samt mot Sunnan. Transport av regimentets biler med tog fra Valøy til Snåsa. I/I.R.14 fortsetter forsterkningsarbeidet mellom Grønørbukten og Valøy. Fortsatt transport fra Harran.»

26. april

«Kl.10.00 Sjefen for I/I.R.14 fikk følgende muntlige orientering hos Brigadesjefen (nr. 98) – som var lokalkjent: Et kompani til Tangen – hvor 2 sportshytter og god stilling over Bratåsen. Feltvakt ved Tiltnes og Sørfjellet – siste sted forsynes med skiløpere. Patruljer fremover til kontakt opnås. Spengningspatrulje er fremme. Kompaniet må ta kommando over dem. Forberedt til sprengning skal være steder mellom Tiltnes og Tangen, men sprenges først hvis helt nødvendig, for å hindre fiendtlig artilleris fremrykning eller stridsvogner etc. Kompaniet vil få hestetren. Hester og sleder møter på Brede gård, hvor bataljonen henter og fører trenet frem herfra. Vær oppmerksom på veien fra syd og til Nordgård gård. Hjelp civile i trakten til å evakuere nordover, hvis de ønsker. Opklar sørover og østover. Bruk permanente sperringer, piggråd etc. under ild. Jernbanetog frem til Tangen når kompaniet ferdig. Ta med proviant for 3 dager om mulig. Toget derefter til disposisjon for D.R.3.»

27. april

«Kl.04.30 D.R.3`s avdelinger i Tiltnesavsnittet avløst av I/I.R.14.»

«Kl.10.15 Brigadeordre til samtlige avdelinger (nr. 106): 1) Intet nytt om fienden fra våre forreste linjer. Vi kan vente at tyskerne setter inn stridsvogner og panserbiler, det blir derfor nødvendig at II/I.R.13 og I/I.R.14 treffer følgende foranstaltninger straks: a) anlegg av sperringer av groveste art over store veilengder foran fronten (eventuelt store tømmerlunner, forhugninger m.v. – effektivt bestrøkne). b) På deler av veien – også bak fronten – hvor veiene egner sig for sprengning på lengre strekninger, 20-30 m., skal sprengninger forberedes og utføres i god tid før fiendtlige panserbiler kan nå dit. c) Eget tren bør trekkes unda, mens egne avdelinger eventuelt må trekkes tilbake fjell- og skogsveier. d) Bataljonene må sikre sig på helt betryggende måte at sprengningsarbeider i ovennevnte utstrekning blir utført, og at sprengningen kan utføres momentant på bataljonenes ordre. e) I/I.R.14`s oppmerksomhet henledes spesielt på vei og jernbane nær ved Tangen gård (1414). 2) I/I.R.14 skal sende et kompani frem til Valøy. Dette kompani skal overta venstre del av fronten over Sørfjellet. D.R.3 skal overta opklaringen i hele Roktdalen* frem til frontlinjen. *Lenger øst.

3) Sakkyndig veiledning i sprengningsarbeider m.v. samt sprengstoff og verktøy, vil

avdelingene få ved henvendelse til distriktsingeniøren etter kl. 14.00 i dag.»
«Kl. 10.50 Brigadeordre til II/I.R.13 og III/I.R.13 (108b): 1) Franske skiløperavdelinger rykker nu over fjellene fra Bangsund-området og vil være ved Gilten (0106) i dag. Disse avdelinger overtar sikringen av fronten fra Gitmarken (0407) og vestover. II/I.R.13 skal sikre og opklare fronten fra Gitmarken gård og sydøstover. II/I.R.13 sender i dag en patrulje mot Gitmarken for å opnå forbindelse med de franske avdelinger her. 2) Det fører ikke telefon til Gitmarken. Kornelius Haugen på Gitmarken er godt kjent i disse områder.»

28. april

«Kl. 09.50 Ordre til alle avdelinger (nr.121): 1) I/I.R.14 skal holde de fremskutte stillinger om Tangen-Sør fjellet og op tre aktivt på venstre fløi. Gjør veien Tiltnes-Tangen ufarbar for artilleri og tanks. 2) D.R.3 skal fra nå av overta opklaringen i og sikring av Roktdalområdet. Aktiv opklaring frem fra vår frontlinje.»

«Kl. 10.00 Meddelelse fra oberstløytn. Nummedal: Telegram fra general Fleischer til oberstlt. Nummedal: Militære forholdsregler ikke unødvendige, givne pålegg om kommunikasjoner skal følges. Fleischer.»

Utdrag fra Brigadens melding til H.O.K. (nr. 116) kl. 1300: «- - Vi mangler høilig kompanisjefer, eskadronsjefer og løytnanter. Må også ha ammunisjon. - - -»

Utdrag fra Ordre til samtlige avdelinger (nr. 135) kl. 19.45: «II/I.R.13 må holde linjen over Strømstad og bare sende tren unda i tide. I/I.R.14 holder over Tiltnes, og bragte imorges tyskerne ganske store tap uten selv å lide noe. Panservognhindre forutsettes nu å være helt effektive foran bataljonens front, og veisperringe helt forberedt. Franske alpejegere er under fremrykning, men det kan ta tid før de når Følling med avdelinger, og engelskmennene har ikke ski, så de bør ikke frem nu. Alpejegere vil støtte bataljonen mot angrep i flanken fra Aune av, men forbindelsen bakfra blir for sen, så bataljonen må nu etablere direkte forbindelse over linjen Gilten vann-Aune mot Lømsen, og holde alpejegerne underrettet ad den vei. - - -»

29. april

«Kl. 10.40 Ordre til samtlige avdelinger (nr. 137): Avdelingene skal lage bensinflasker for kasting mot panservogner. En almindelig ½-flaske fylt med bensin og gjenkorket tilsøles mest mulig med olje utvendig. Omkrig flasken tulle pussegarn dyppet i olje. Like før flasken kastes antennes pussegarnet.»

Utdrag fra ordre til alle avdelinger (nr. 143) kl. 1340: «2) Franske tropper – alpejegere på ski – har nu tilslutning til vår høire fløi og kommer i dag i forbindelse med II/I.R.13. Våre tropper må lære de franske uniformer å kjenne snarest mulig. En fransk patrulje er sendt frem til II/I.R.13 og III/I.R.13. Patruljen skal senere sendes til avdelingene på syd- og nordsiden av Snåsavatnet. Brigaden vil holde den front II/I.R.13 og I/I.R.14 nu har inntil tidspunktet er inne til å gå frem sammen med våre allierte. - - -»

30. april

«Kl. 18.00 Ordre til alle avdelinger, jernbanestyrer og branchesjefer. På grunn av veienes tilstand vil nu bli opsatt jernbaneforbindelse mellom Snåsa og Formofoss til følgende tider:

1) Sydgående: Avgang fra Formofoss kl. 11.30, og antas å være på Snåsa 12.00.

2) Nordgående: Avgang Snåsa st. kl. 18.00, og antas å være på Formofoss kl. 18.30, hvor det korresponderer med bussruten til Namsos-Nordli-Mosjøen.»
«Kl. 18.00 Melding fra I/I.R.14: Fra Forpostkompaniet ved Tangen. Kl. 17.00 besatte kompaniet stillingen over Tiltnes. Ingen fiendtlige styrker observert.»

1. mai

«Kl. 08.45 Ordre til alle avdelinger: «1) Da franske og britiske tropper nu i det vesentlige overtar områdene på nordvestsiden av Snåsavatnet, skal øvelsesavdelingen, III/I.R.13, rekognosere kvarteret i trakten om Solås-Dravlan (sydøst-siden av Snåsavatnet) for raskere anvendelse av Snåsavatnets østside.

2) II/I.R.13 skal disponere et geværkompani til de stillinger som III/I.R.13 har utbygget i området om Øksnes. Bataljonen konfererer med III/I.R.13 om disse replistillinger.

3) Bataljonene melder til Brigaden når rekognoseringer er foretatt. Brigaden vil så bestemme tidspunktet for iverksettelse av disse tiltak.»

«Kl. 10.40 Ordre til II/I.R.13: Brigaden går ut fra at bataljonen nu har anordnet de beordrede helt effektive sperringer mot panservogner og motoriserte skyts på lengre strekninger foran fronten. Bataljonen overtar fra nu av hele hovedveien på vestsiden av Snåsavatnet og skal ha forberedt effektive sprengninger av veien på passe steder bakover, hvor sprengning først foretas på bataljon-sjefens ordre hvis nødvendig, for å stanse panservogner eller grovt motorisert skyts – ellers ikke.»

«Kl. 10.45 Ordre til I/I.R.14 (efter personlig inspeksjon): Bataljonen må la utføre lange forhugninger langs vei- og jernbanelinje Tiltnes-Tangen og mer vidtgående sprengningsarbeider samt piggrådsperringer, så panservogner og motorisert artilleri helt effektivt stanses.»

«Kl. 16.00 Meddelelse fra Brig til I.R.14: Brigaden har i dag beordret stabssjefen ved 5. Divisjon, kaptein Finn Berg, til tjeneste i Mosjøen. Kapteinen har til oppdrag å være sjef for den bataljon som I.R.14 nu setter op, samt å bistå hr. oberstløytnanten ved opsetning og organisasjon av de opsetninger som videre er planlagt. Man vedlegger i den anledning gjenpart av 5. Brigades skrivelse til til den norske legasjon i London vedrørende forsyninger til ca. 10 000 mann i 6 måneder, samt 5. Brigades skrivelse til det engelske hovedkvarter i Norge av 30. april og 1. ds. Brigaden går ut fra at kaptein Bundli nu kan undværes og beordres til tjeneste ved I/I.R.14, som jo i høi grad mangler kompanisjefer.»

«Kl. 17.55 Ordre til D.R.3, Distriktsingeniøren og Landevernsbataljonen: Veien over Snåsaheia fra Formofoss til Moum stenges fra 1. mai kl. 13.00 helt for biltrafikk. Veistykket utbedres hurtigst råd er*. D.R.3 stiller til disp. for distriktsingeniøren fra og med imorgen inntil videre 50 mann som arbeidsmannskap. D.R.3 stiller post ved Moum, Lv.btj. stiller post ved Formofoss. Postene skal stanse alle biler undtatt grusbiler. Brigaden stiller grusbiler i størst mulig antall.

*Veien var bunnløse og helt inpassabel for biler i 3 uker.»

«Kl. 18.33 til det Engelske Hovedkvarter: Jeg tillater mig å sende Deres Excellence en norsk offiser, løytnant Evensen av det norske luftvåben, med en del dokumenter. Løytnant Evensen er blitt meddelt situasjonen her. Han kan bli ved Deres stab så lenge de ønsker. De meddelelser Deres Excellence måtte ønske å sende mig, kan han ta imot og befordre til mig.»

«Kl. 19.20 Ordre til III/I.R.13 og forvalteren av I.R.13's depoter: Våre depoter i

Ryggrenda skal etterhvert flyttes til Fiskum stasjon i Harran. Depotene lastes inn på jernbanevogner på Snåsa stasjon. Transporten fra Rygg til Snåsa bør foregå om natten. Det benyttes bil- og hestetransport. Brigaden holdes underrettet om hvordan arbeidet skrider frem.»

2. mai

«Kl. 10.10 Ordre til I/I.R.14 og distriktsingeniøren om å sette i stand jernbane- og veibroen ved Tangen. Distriktsingeniøren blev pålagt å samle materialer og verktøi for reparasjon av Sunnan jernbanebro og innlaste dette i jernbanevogn på Snåsa. Ingen nye sprengninger foretas på brigadens venstre fløi hvis ikke helt nødvendig. (Som forberedelse for vår offensiv.)»

«Kl. 11.50 Etter anmodning fra Brigaden sendte I/I.R.14 ut større oppklaringspatruljer sydover 1. og 2. mai.»

«Kl.12.00 Skrivelse til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag: Jeg regner med at alle avdelinger i Nord-Norge - stort sett – må til Trondheimsavsnittet i den kommende tid for å kjempe der, hvis alt går etter vårt ønske. Disse avdelinger må da via Mosjøen – Grong – Steinkjer. Å lette denne forbindelsesvei på forhånd kan bli av den største betydning, og da alle kommunikasjonsutbedringer i alle tilfelle i det vesentligste står på programmet, vil jeg peke på hvordan man samtidig kan få den beste militære løsning): en løsning hvorved man undgår «kolonnekrysninger» (i nærværende tilfelle spesielt bilkrysninger), som kan skape de største forviklinger. Jeg vedlegger en skissemessig plan. En vanskelighet vil antakelig opstå ved X, muligens jernbanebroen der kan brukes som bilbro ved spesielt arrangement, og saken er der løst på et vis. Veien ved Snåsa langs jernbanelinjen om Agle til Formofoss har vi gjort kjørbare for hestetrekk vedå sette nye broer etc. Jeg antar De vil forelegge planen for overingeniøren og la den forarbeide. Deres forbundne (sign.) O. B. Getz»

«Kl. 21.00 Ved ordre til II/I.R.13 og III/I.R.13: Overføres III/I.R.13 til angrepsfløien.

1) III/I.R.13 skal i natt og i morgen natt flyttes til nye kvarterer Solås-Dravlan. Bataljonen kan biltransporteres ved Brigadens forsyning fra Langnes. Biler står klar for innlasting ved Langnes i aften kl. 22.30. For transportene natt til 4. ds. vil ordre bli gitt senere. 2) II/I.R.13 skal sende et kompani til III/I.R.13's stillinger, som angitt i Brigadens ordre nr. 159.»

«Kl. 23.00 Meddelelse til 6. Divisjon: Engelske overkommando melder i dette øieblikk at det engelske ekspedisjonskorps forlater Namsos i aften for godt. Franske sjef gir samtidig samme meddelelse om det franske ekspedisjonskorps. Etter Chamberlins tale i dag har engelskmennene rømmet Gudbrandsdalen og Romsdalen. Brigadens stilling uten ammunisjon blir nu lite holdbar, overlater derfor kommandoen over I/I.R.14's distrikt til generalen, som forutsettes gi oberstløytnant Nummedal direkte eventuelle ordres om veiødeleggelse et. Vi søker forholdsordre fra H.O.K.»

«Kl. 00.00 Meddelelse fra oberstløytnant Nummedal at veier og jernbane nord for fylkesgrensen blir sprengt straks.»

3. mai

«Kl.00.45 Ordre fra general Fleischer, gjennom oberstløytnant Nummedal, Mosjøen, at I/I.R.14 skulde trekkes til Mosjøen. Bataljonen skulde gå på ski om nødvendig.»

«Kl.01.00 Beordret jernbaneledelsen straks å opsette tog for å transport av en

bataljon fra Tangen-Jørstad st. til øverste stasjon i Namsskogan.

Jernbaneledelsen fikk ordre til å konferere om detaljer vedrørende transporten (innlastningssteder) med major Sundlo. Toget blev meldt å kunne være ferdig på Jørstad st. kl. 2.15.»

«Kl. 01.10 Ordre til I/I.R.14 om overføring til 6. Divisjon og om å samle bataljonen straks for transport til øverste stasjon i Namsskogan som kan nåes. Bataljonen blev gjort bekjent med 6. Divisjons meddelelse om at veier og jernbanebroen alt var sprengt, så tren ikke kunne medtas. Major Sundlo fikk ordre til å konferere med jernbaneledelsen på Grong om detaljer vedrørende jernbanetransporter, innlastningssted m.v.»

«Kl.01.15 Ordre til D.R.3 om å overta sikring av I/I.R.14`s front med to eskadroner, som straks sendes frem og holder stillingene til I/I.R.14 er kommet løs.»

«Kl. 10.10 Ordre til alle avdelinger, undtatt I/I.R.14: 1) Avdelingene skal søke dekning fra luften og forberede tilbaketrekningen til natten således: II/I.R.13 ad hovedveien mot Formofoss-Grong. D.R.3 ad veien langs jernbanelinjen mot Formofoss. III/I.R.13 efter II/I.R.13. 2) Tilbaketrekningen skal foregå i etapper.»

«Kl. 11.30 Brigadesjefen gav ordre til å dimitere landvernskompani 2 på Grong gård.»

Ikke tidfestet, oberst Getz oppsummerte: «Jeg kalte oberst Wettre og fylkesmann Five til møte ved Formofoss, hvor jeg møtte med brigadeadjutanten, kaptein Håland. På Formofoss st. møtte sjefen for Lvkp. 2 – den eneste norske styrke i Namdalen – og avgav rapport. Brovaktene i Namdalen hadde trukket sig tilbake mot Grong på grunn av tyskernes fremrykning efter den engelsk-franske rømning. Det stod ikke lenger tropper mellem Grong og en tysk fremrykning over Namdalseid-Namsos-Grong. På møtet redegjorde jeg for den militære situasjon efter den britisk-franske rømning av området og konsekvensene herav – overensstemmende med min dagsbefaling gjengitt nedenfor. De offiserer som var tilstede, var enige i denne. Fylkesmannen uttalte sig ikke om den side av saken. Den civile og politiske situasjon blev drøftet. Det var enighet om at denne ikke gav grunnlag for å ofre brigaden. Min beslutning blev efter dette: Våbenstillstand søkes når I/I.R.14 er kommet så langt at den ikke kan stanses av mig. Bataljonen søker nordover med alle midler.»

Ikke tidfestet: «Brigadeadjutanten, kaptein Haaland, ble pålagt å opsøke øverstkommanderende for de tyske tropper som rykket mot Namsos over Namdalseid – og forelegge ham forslag til 72 timers våbenhvile. Kapteinen skulde reise straks. Følgende brev blev medsendt parlamentæren:

«Under den nuværende tilstand finner jeg det som øverstkommanderende for de norske tropper i Trøndelag å være min plikt å foreslå Deres Excellence en våpenstillstand på 72 timer i den hensikt å forhandle om en etablering av fred mellem våre tropper. Jeg sender Dem dette med en parlamentær, kaptein Haaland, som er bemyndiget til å treffe avtale om våbenstillstand. Og jeg vil – når slik ordning blir truffet – med en gang tre i forbindelse med Deres Excellence, så vi kan forhandle om de nødvendige detaljer. Jeg skal møte Dem på det sted Deres Excellence må bestemme.»

Ikke tidfestet: «På grunn av veienes beskaffenhet nådde ikke kaptein Haaland frem før tyskerne hadde gått mot II/I.R.13 i Kvam. Brigaden fikk melding om at en tysk bataljon med tungt artilleri gikk på, og bataljonsjefen bad om forholdsordre. Han fikk da ordre om å fremsende parlamentær og meddele at en fra Brigaden fremsendt

parlamentær var på vei til Namsos. Major Knudsen og kaptein Haaland møtte samtidig i det tyske hovedkvarter på Asp, hvor de foreløpige forhandlinger fandt sted.»

«Neste dag møtte oberst Getz og oberst Wettre på Asp, hvor kapitulasjonen blev endelig avtalt.»

Brigadeordre 5. mai 1940:

«På grunnlag av den situasjon som opstod ved de franske og engelske troppers plutselige tilbaketrekning og uventede innskibning i Namsos – og den våbenhvile som brigaden som følge av dette søkte med den tyske øverstkommanderende, er overenskomst i går truffet om fiendtlighetenes ophør for 5. Brigades vedkommende fra 4. ds. Kl. 14.00, undertegnet av Brigadens sjef, oberst Getz og sjefen for D.R.3, oberst Wettre. I følge overenskomst vil oberst Getz og oberst Wettre med sitt æresord innestå for at våbnene og ammunisjonen blir nedlagt på norsk side, at avdelingene holdes samlet i de områder de nu er plassert inntil annen ordning blir truffet – og at full disiplin blir oprettholdt. Hver soldat beholder sine personlige rekvisiter. Brigaden skal besørge istandsatt broer og veier innen sitt område, og forpleie sig selv ved egne magasiner så lenge de rekker ved almindelig økonomisk bruk.

I anledning av foranstående bestemmer Brigaden at geværer med bajonett og balg, automatvåben og pistoler m.v., samt ammunisjon, skal samles avdelingsvis ved – eller nær – jernbanestasjoner og fortegnelse derefter innsendes til Brigaden.

Avdelingene setter væbnet vakt ved samlingsstedene.

D.R.3 skal, under distriktsingeniørens ledelse, avdele arbeidsmannskap til istandsetting av:

1) Broen mellem Jørstad og Stod stasjon. 2) Jernbanelinjen mellem Valøy og Stod st. 3) veien mellem Jørstad og Valøy og fra Tangen gård til Håbotn og plassere de nødvendige arbeidsgrupper nær arbeidsstedene. III/I.R.13 skal samle bataljonenes våben og ammunisjon slik:

a) For kompaniene Foss og Lüdemann på regimentsdepotet i Ryggrenda. For de øvrige avdelinger ved eller nær Snåsa jernbanestasjon. Kaptein Dalamos kompani underlegges igjen III/I.R.13, men beholder sine nuværende forlegningssteder. Sambandssjefen skal snarest mulig etablere telefonforbindelse mellem Snåsa og Binde central.

Offiserer som har sitt hjem i eller ved Steinkjer, kan på ansøking bli tillatt å ta ophold der.

Soldater som forlater sine avdelinger uten tillatelse, blir betraktet som desertører og straffes efter den tyske krigslov. For sabotasje eller andre skadevirkende handlinger er dødsstraff.

Disiplin er en nødvendig betingelse for den frihet avdelingene nyter, og vil derfor bli å oprettholde ved de nødvendige midler av alle sjefer. Avdelingene skal snarest sende nøiaktige styrkelister over antall offiserer, (underoffiserer), sersjanter og menige. III/I.R.13 utarbeider styrkelister over sine avdelinger i Snåsa. Nærværende ordre blir å

kunngjøre i videst mulig utstrekning. O. B. Getz. Brigadesjef.»

Allierte

12. april

Utdrag fra Regimentsordre nr. 4 kl. 0630: «1) - - Engelske og franske landtropper synes ennå ikke å ha gått i land i Norge. Sjø- og luftkamper mellom tyske og engelske stridskrefter meddeles å foregå langs den største del av vår kyst. Vi søker forbindelse med engelske krigsskip som angivelig er observert i Namsenfjorden.»

14. april

Utdrag fra Regiments ordre nr. 17 kl. 1245: «Ingen skal motsette sig engelsk eller fransk landgang innen området.»

«Kl. 21.05 Meddelelse fra 5. Divisjon: En engelsk jager plus 2 andre skip nu i Namsos – kaptein Langli til Namsos, snart fremme.»

16. april

«Kl. 13.52 Melding fra II/I.R.13: Kompaniet ved Tørring melder at 12 engelske befalingsmenn passerte i biler sperringene ved Tørring på vei mot Steinkjer.»

«Kl. 2200: Namsos politi pålagt å skaffe 2 engelske og 2 franske tolker.

Tolkene skulde melde sig på hotell Fønix, Snåsa, 17. april kl. 12.00».

«Kl. 00.00 Lv.batj. meldte at det foregår forlegning av allierte tropper i Grong. Bataljonen fikk ordre til å påse at allierte tropper ikke blev forlagt i Harran.»

17. april

«Britiske tropper rykket nu frem mot Follafoss og Steinkjer. Kontakt med sjefen var ennå ikke opnådd.»

Utdrag fra ordre fra 5. Divisjon nr. 16 kl. 0915: «Brigaden overtar forbindelse med de engelske avdelinger for alt gjelder troppebevegelser, forlegning, samband, forsyningstjeneste, veirydning, og trafikkregulering i samme område. Brigaden gir de engelske avdelinger alle opplysninger de ønsker om norske avdelinger, og forholdene for øvrig i samme område.»

«Kl. 1200: Ordre fra 5. Divisjon at en norsk – engelsktalende – offiser skulde melde sig for kaptein Lindsay på Grand hotel, Steinkjer, 17. april kl 14.00. Offiseren må være orientert om de norske tropper, utdanning m.v.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 5 kl. 2100: «2) Engelske tropper har siden natt til mandag 15. april i små porsjoner gått i land innerst i Namsenfjorden og skutt små grupper frem til en front Follafoss – Malm – Steinkjer. Fra disse steder skal våre vaktgrupper trekkes tilbake når engelske tropper ankommer.»

«Kl. 2130 For å opnå direkte forbindelse med de britiske tropper sendes nedenstående brev:

(Brig. Nr. 7) Til øverstkommanderende for de britiske tropper i Namsos. (Oversatt til norsk.) I følge kommanderende general i Trøndelags disposisjoner har jeg gleden av å meddele Dem at jeg har den direkte kommando over alle norske styrker i Nord-Trøndelag, det vil si alle de distriktene De fra først av vil få med å gjøre. Alt hvad De måtte ønske å diskutere skal det være mig en glede å tale med Dem om pr. telefon i

mitt hovedkvarter – Snåsa, telefon 53. – I regelen vil en som er flink i engelsk være plassert ved telefonen. Ved viktige konferanser vilde jeg gjerne se Dem i mitt hovedkvarter – hvis nødvendig med ekstratog, som vil bli stillet til Deres disposisjon nær Namsos (konfererer med stasjonsmesteren på jernbanen). Hvis nødvendig tør jeg be Dem foreslå et møtested og klokkeslett i Namdalen, så vi kan diskutere aktuelle spørsmål – bruk av jernbanen, underbringelse, o.s.v. Til Deres øieblikkelige veiledning meddeler jeg Dem herved at De kan disponere hvad De måtte finne av jernbanemateriell, biler og annet, og at all passende innkvartering i den direkte ruten Namsos – Namdalseid – Steinkjer står til Deres disposisjon. Likeledes står alle rum i Namdalen fra Namsos så langt som til Rannem til Deres disposisjon på begge sider av elven. Ærbødigst (sign) O.B.Getz.

P.S. Undskyld min engelsk, jeg skal få en oversetter i morgen.»

18. april

«Melding fra II/I.R.13 at transport av engelske tropper over Namdalseid er foregått i natt. Bataljonens styrker i Follafooss og Malm er trukket tilbake kl. 5 i dag.»

«Kl. 13.00 Brigadesjef og stabssjef møtte på Grong gård til konferanse med Brigader Phillips, sjef for de britiske brigade som var landsatt. Under konferansen redegjorde oberst Getz for de norske troppers stilling, bevæbning, forsyning med ammunisjon og utdanning.» «Brigader Phillips meddelte at den engelske øverstkommanderende over de tropper som skulde landsettes Namsos, general Carton de Wiart, enda ikke var kommet til Namsos. Videre blev meddelt at franske alpejegere vilde bli landsatt i Namsos.»

19. april

Utdrag fra konferanse med avdelingssjefene i Brigadekvarteret kl. 1330:

«Englenderne har tre bataljoner i Steinkjer og setter i land nye tropper i Namsos som blir forlagt mot Grong. De britiske tropper har ikke landsatt artilleri eller luftskyts og har ikke fly eller panservogner.»

«Brigadesjefen hadde foreslått for den britiske øverstkommanderende at det sendtes tropper med bil og jernbane til Åsen, hvilket den britiske ledelse ikke fant hastet. I dag er det kommet melding om at tyskerne har gjort dette, så spørsmålet bortfaller for vårt vedkommende.»

«Hvis de britiske tropper vil rykke frem mot Trondheim før Agdenes er tatt, må vi allikevel med størst mulig styrke støtte fremrykningen av moralske grunner.»

20. april

Utdrag fra konferanse på Steinkjer mellom brigadesjef, stabssjef, oberst Wettre og den allierte øverstkommanderende, den engelske general Carton de Wiart med stab (4 offiserer) kl 1300: «Redegjort for våre tropper - hva vi trengte – at tungt artilleri, fly, luftvernartilleri var nødvendig for fremtreden langs fjorden. Offiserer fra Agdenes fulgte vår stab og gav detaljerte opplysninger derfra for tilfelle samlet sjø-luft-landangrep på Agdenes. General de Wiart syntes å være av den opfatning at Agdenes først - eller samtidig – måtte tas fra sjø- og landsiden. Fra sjøsiden og luften gikk ikke, hvilket han begrunnet. Spørsmålet «Agdenes» skulde tydeligvis forelegges hjemmeverende ledere i England før noen plan blev meddelt her. Norske offiserer

blev stillet til rådighet for rekognosering av fremrykningslinjer mot Agdenes fra nord.» «Noe ønske om samarbeide i den nærmeste fremtid var der ikke, idet engelske tropper alt hadde nådd sønnenfor – forbi Steinkjer, og regnet med å nå Skogn uten vår assistanse – og de trengte herunder alle veier og alt jernbanemateriell, men siden ønsket man våre tropper fremsendt pr. bil etc. for å dekke mot Færen – Meråker. Generalen regnet for øvrig med å ha tiden til disposisjon.»

21. april

D.R.3 sto i direkte kontakt med det engelske hovedkvarteret på Hegge gård i Egge.

D.R.3 meldte kl. 0606: «Våre forposter på Verdalsøra angrepet av tyske styrker, ca. 200 mann. Tysk krigsskib passert Skarnsundet.»

«Kl. 07.10 Fra det Britiske Hovedkvarteret til D.R.3. Mange takk fordi dere grep inn. 400 tyskere rapporteres landet fra krysseren. 200 beveger sig i retning Sandvolla og 200 i retning Strømmen.»

«Kl. 07.50 D.R.3 til Brit. H.K: Små tyske styrker rykker mot Verdalsøra fra nord i dette øieblikk meldt ved Nestvold. Vår eskadron trekker sig tilbake mot Stiklestad. Broen vil då være åpen for tyskerne.»

«Kl. 09.30 Fra Brit. H.K: Mange takk for Deres melding klokkeslett 07.40. Kan De sende en eskadron av Deres tropper til Sem og en til Serli for å blokere de veiene som går sørover Sem-Viken-Skjørholmen på den ene siden av vannet og den andre sørover på Serliveien til Hofstad-Hallien, hvor de kanskje kan greie å komme bakpå tyskerne.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 39 kl. 0930: «3) Steinkjer evakueres nå helt av oss, idet stedet er overtatt av engelske styrker.»

«Kl. 11.00 Melding fra D.R.3 til Brit. H.K: To eskadroner skitropper – ca. 280 mann – er beordret til Henning. De sender 50 mann til Sem og 50 til Seli med mitraljøser og rikelig med ammunisjon. Skal blokere veiene og forsøke å stoppe fienden.

Rekognosering sørover. Söker kontakt med de engelske troppene. Rapporterer til Dem og mig.»

«Kl. 12.15 Meddelelse fra D.R.3 til Brit. H.K: Vi har ingen tropper til forsvar Steinkjer-Ogndal. Blir området tatt, blir våre to skiløpereskadroner avskåret. Kan De dekke dem hvis De trekker Dem tilbake fra Steinkjer?»

«Kl. 12.35 Melding fra Brit. H.K. til D.R.3: Deres 12.15 mottatt. Jeg tror ikke det for øieblikket er fare for at veien Steinkjer- Ogndal blir tatt. Jeg har tropper i Steinkjerområdet. Vennligst sørg for at Deres eskadroner rekognoserer alle veiene Seli og Sem og setter post ved Henning korsvei.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 50 kl. 1956: «1) - - Kamper pågår mellom de til Verdal og Strømmen (Inderøy) fremskutte fiendtlige styrker, som oppgis i alt til ca. 1 bataljon – og de engelske tropper. 2) Franske allierte har gått i land i Namsos i går – ca. 4000 mann. De engelske tropper er fremskutt til Beistadavsnittet. - -»

«Kl. 21.30 De britiske sanitetsmyndigheter ber om lægehjelp. II/I.R.13 fikk ordre til å avgi 2 læger til Egge gård til assistanse for de engelske læger. Et feltlasarett er på vei fra Mosjøen med 2 kirurger og sykepleiersker. Dette lasarett vil bli stillet til det britiske sanitets disposisjon.»

«Kl. 21.35 Stasjonsmesteren på Grong blev pålagt å stanse feltlasarettet og sende læger og søstre pr. bil direkte til Egge gård.»

Ikke tidfestet «Melding fra brigadelægen: Den engelske brigade er dårlig utstyrt med

sanitetspersonale og materiell. Den engelske lægesjef Beveridge beslagla den 21. april 2 læger og 2 improviserte sykebiler til eget bruk, og han sendte sine sårede fra Steinkjer den lange og besværlige vei nord for Snåsavannet til Seem. II/I.R.13 kom da i lægemangel, og der blev sendt følgende meddelelse til den engelske lægesjef gjennom hans tolk, stud.ing. Høy: Vi stiller til den engelske brigades rådighet et feltsykehus, men dette må plaseres i den engelske brigades område, Beistad-Namdalseid. Transporten for de syke den 40-50 km. lange og nesten ufremkommelige vei på nordsiden av Snåsavannet mot Seem blir for besværlig. Oberst Beveridge vilde ikke ha et helt feltsykehus, men sine to transportbiler, en kirurg, en søster og 10 hjelpemannskaper. Senere, den 22. april, kom oberst Beveridge selv til Seem og bad om 10 læger og 150 mannlige og kvinnelige hjelpere. Han fikk da på ny den ovenfor meddelte avgjørelse om avgivelse av lægehjelp m.v. 21. april. Etter slaget i Steinkjer kom anmodningen om assistanse (fra oberst Beveridge) til Gimle i Egge. Den kirurgiske konsulent gjorde krav på fullt kirurgisk utstyr dersom han skulde kunne utrette noe virkelig effektivt. Der blev så pakket materiell i løpet av 2 timer. Dr. Knutsen, dr. Hammerstad og 6 søstre stod ferdig til bestilt tog til Byafossen, da der kom melding om at en rekke sårede franskmenn var på vei opover Namdalen til Grong, bombing med flere sterkt sårede eller drepte ved Jørstad, og endelig at jernbaneforbindelsen ved Jørstad var brutt. Brigadekommandoen meldte samtidig kl. 14.20 at det lovede tog ikke kunde disponeres fra Snåsa. Sykehuset blev så utpakket og satt på plass. Der blev umiddelbart efter innlagt 1 såret barn på 4 år (et barn var drept) og 7 sårede civile. Fra den engelske brigade kom 6 mer eller mindre hårdt sårede.»

22. april

«Kl. 07.00 Melding fra det britiske hovedkvarteret til D.R.3 om at alle britiske tropper vil trekke sig tilbake til Beitstad. (De hadde følelige tap igår.)»

«Kl.10.00 Melding fra II/I.R.13 om at en engelsk stab har passert sperringene ved Lømsen på vei nordover.»

Utdrag fra Brigadeordre nr 56 kl. 1006: «1) Intet nytt om fienden.

2) Norske avdelingers stilling som 21. april 1940. De engelske tropper står nu omkring Steinkjer og vil i løpet av dagen trekke sig tilbake til Beitstad.

Den engelske overkommando er anmodet om å holde linjen Beitstadhylla (3415) – Ulstad (3915) – Haltuv (4119).»

Ikke tidfestet: «Engelske avdelinger strømmer stadig gjennom området i helt oppløst tilstand.»

«Kl.20.00 Melding fra Steinkjer: Tyskerne rykker forbi Steinkjer. Englenderne fullstendig slått.»

23. april

«Kl. 04.45 700 flyktende engelske soldater er kommet til Røysing. Melding fra utsendt ordonnansoffiser til Brit. H.K.: Britiske tropper holder besatt linjen Malm – Hjellevotnet – Kvarving – Haltuv. Brit. H.K. har lovet å etablere telefonforbindelse fra Brit. H.K. på Namdalseid til Følling central. Britiske tropper fra Sunnan vil bli anvist rettrettvei Følling – Røsæg – Haltuv.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 60 kl. 0620: «1) - - - Englenderne har trukket sig

nordover. Broen over Steinkjernelven er ødelagt.»

«Kl. 13.30 Avtalt møte på Grong med sjefen for de franske tropper 22. april, utsatt. Avtalt møte samme sted den 23. april kl. 16.00. Brigadesjefen blev forhindret fra å møte på grunn av kamper på Brigadens venstre fløi. Brigadeadjutanten blev sendt i stedet for å medta de nødvendige meddelelser. – Andre forhold vanskeliggjorde forbindelsen, så det gikk 3 dager før personlig kontakt blev opnådd.»

Utdrag fra II/I.R.13s melding (215) kl. 2330: «I går kl. 24.00 kom ca. 180 englendere til Kne meieri på retrett fra Vist. Innkvartert på Five – Bataljonen imøteser ordre om hvor engelskmennene skal dirigeres for å nå tilbake til egne avdelinger i område Beitstad-Namdalseid.»

24. april

«03.15 Melding fra kaptein Langlie ved Div.staben at de offiserer som var sendt til Namsos for å konferere med den franske sjef, nu var på vei tilbake til Brig.ko. Kaptein Langlie hadde konferert med den franske sjef og meddelt kaptein Haaland det fornødne.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 73 kl. 0940: «2) Om engelske avdelinger er intet nytt. Franske avdelinger er under fremmarsj over Namdalseid – styrke ca. 4 000 mann. Fransk hangarskib med 70 fly ventes til Namsos.»

Utdrag fra Brigadens skriftlige henvendelse til den franske sjef nr.75 kl. 1100: «I henhold til kaptein Langlies konferanse med Deres Excellence den 23. april, tillater vi oss å meddele Deres Excellence at den norske mannskapsstyrke som er mobilisert i dette kampområde, er ca. 4 000 mann. Da vi, som kaptein Langlie har gjort Deres Excellence bekjent med, ikke har tilstrekkelig ammunisjon til våre våben, og sådan ammunisjon heller ikke kan skaffes, har man ingen annen utvei til å gjøre våre avdelinger stridsdyktige enn å søke å skaffe disse andre geværer med ammunisjon. Efter hvad kaptein Langlie meddelte anså Deres Excellence det for mulig å skaffe våre avdelinger franske geværer, maskingeværer og mitraljøser med ammunisjon.»

«Kl. 20.00 Anmodning fra det franske hovedkvarteret om å avgi et skiløperlag til de franske alpejegere. Fremmøte Namsbrua den 25. april kl.14.00.»

«Kl.23.45 III/I.R.13 pålagt å avgi en lastebil til transport av skiløperlaget. Fremmøte Strømstad kl. 08.00. - - -.»

25. april

«Kl. 10.00 Brigaden sendte følgende meddelelse til den franske sjef, general Audet (nr. 85): Våre forreste linjer syd Snåsavatn fremdeles over Stod jernbanestasjon-Østgård. Ennu ingen pågang av tyskerne mot våre avdelinger i Kvam og ingen kontakt der. Pågang Binde-Stod ebbet ut i går eftermiddag med større tap for tyskerne enn for oss. Våre tap hittil meget små, og moralen hos de avdelinger som har vært i ilden viser sig meget god tross liten øvelse. Brigaden holder linjen over midten av Snåsavatn så lenge det er nødvendig. De engelske avdelinger som lå foran vår front, var helt kampudyktige og blev sendt bakover mot Namdalseid.»

26. april

«Kl. 19.00 Konferanse med franske øverstkommanderende. Først redegjort for vår situasjon – mangler etc. Ber om hans plan, da franskmennene som skiløpere skal

være i forreste linje og i forbindelse med oss (chasseur d'Alpin) og oppgave over virkemidler (artilleri, fly, tanks). Ønsker å vite hvad generalen særlig ønsker av oss. – Vi anser oss istand til å sikre den felles venstre fløi og flanke, så vel under stillstand under lengre tid som under fremrykning, så lenge vår ammunisjon varer. Vi venter hver dag på nye geværer med rikelig ammunisjon – som lovet – og må ha et par dager til suksessiv opøving av våre avdelinger med de nye våben. – Generalens plan var alt påbegynt – og gikk ut på med sine skitropper å gå over fjellene frem mot en linje Kvam-Følling-Hjellebotn, og i tilslutning til oss videre mot høidedragene nord Steinkjer og stoppe der. Samtidig var det hans ønske at vi skulde samle våre styrker mest mulig øst Snåsavatn og gå over Ogdal frem mot Fossem-Skeihøidene. Avtaler blev truffet om detaljene i denne fremrykning. - - -»

«General Audet oplyste at den samlede engelske-franske-norske styrke var planlagt med 15 inf.bataljoner i alt + 9 batterier samt tanks* Det engelske korps bestod av ca. 3 500 mann infanteri, det franske ca. 4 500; og de norske avdelinger utgjorde resten. Min, på opfordring uttalte, opfatning var at – under forutsetning av samtidig angrep på Agdenes – som jeg gikk ut fra var inkludert i planen – måtte denne styrke være riktig avpasset efter de trafikårer som stod til disposisjon.

*Batterier og tanks kom ikke»

27. april

«Kl. 10.50 Brigadeordre til II/I.R.13 og I/I.R.14 (108b):

1) Franske skiløperavdelinger rykker nu over fjellene fra Bangsund-området og vil være ved Gilten (0106) i dag. Disse avdelinger overtar sikringen av fronten fra Gitmarken (0407) og vestover. II/I.R.13 skal sikre og opklare fronten fra Gitmarken gård og sydøstover. II/I.R.13 sender i dag en patrulje mot Gitmarken for å opnå forbindelse med de franske avdelinger her. 2) Det fører ikke telefon til Gitmarken. Kornelius Haugen på Gitmarken er godt kjent i disse områder.»

«Kl. 12.00 Oberst Getz meddeler den britiske overkommando telegram fra general Fleischer (nr. 108a): Jeg har mottatt telegram undertegnet den norske øverstkommanderende i Nord-Norge – General Fleischer – opholdssted f.t. nord for Narvik, sålydende: Til overingeniør for Nordlandsbanen. Telegram slik: «avbryt straks jernbanen fra Grong og opover Namdalen, så ubrukkbar til all trafikk.

Reg. underrettet.» Til Veikontoret, Mosjøen. Telegram slik: «Forbered straks ødeleggelse av riksveien fra fylkesgrensen og 30 km. nordover. Ta ut vakter for sprengning på korteste varsel.»

Hvis dette telegram ikke er falsk, må det bety at tyske stridskrefter går i land i Vefsn (Mosjøtrakten) eller i Rana, og befryktes å benytte jernbane og vei fra Mosjøen mot Grong – eller også at avdelinger (tyske? russiske?) fra øst rykker mot Mosjøen og videre mot Grong. Begge deler synes så usannsynlig at telegrammet heller må antas å være falsk. Imidlertid gjøres generalen (de Wiart) opmerksom på at det særlig vilde være panservogner fra Mosjøen mot vår rygg som måtte stanses. Jeg går ut fra at generalen vil foreta nødvendig sikring, og har selv telegrafert til general Fleischer og bedt om bekreftelse på telegrammet før ødeleggesarbeider settes i verk.»

«Kl. 12.15 Forespørsel sendt den franske overkommando (nr. 109): 1) Hvor kan vi hente fransk bombekasterammunisjon? 2) Hvor kan vi hente håndgranater? 3) Hvorledes kan 4 alpejegere bringes frem til vår høire frontbataljon?

4) Hvor kan dollars hentes som betaling for levert proviant? *

* Vi hadde måttet levere den franske styrke proviant i 3 dager – i alt ca. 13 000 porsjoner. Da bilene ikke kom i retur, måtte leveransene stanses.»

Utdrag fra meddelelse mottatt fra general Audet kl. 2000:

«I overensstemmelse med den oppfatning vi sammen kom til, bør vi absolutt hindre fienden å overskride området som strekker sig fra Hellebotnfjorden til Snåsa. I dag holder engelskmennene besatt passet nord for Hellebotn. I kveld alt lar jeg dem dekke av skiløpere, og jeg lar dem bli avløst i morgen kveld av en bataljon alpejegere. Videre skal jeg fra i morgen av sette skiløperavdelinger i vei i retning av innsjøene Honburu og Gilten, og de påfølgende dagene skal jeg skyve dem frem mellom Hjellevotn og Føllingsjøen. Jeg ber Dem:

1) om å fortsette med, og absolutt holde Deres stillinger nord og sør for Kvam, idet vi er enige om at De, hvis nødvendig, sprenger broen ved Kvam.

2) fra i morgen og de følgende dagene sende frem sterke skipatrukker mot Giltensjøen i Bøverdalen, til Aune, Følling og Stod. Jeg har gitt beskjed til mine skiløperatrukker om å etablere samband med Deres folk den 28. klokken 11 i Bøverdalen, og den 29. klokken 11 ved «Aune». Jeg regner med å kunne sende Dem en sambandsoffiser til Deres stab i morgen for å sammenstille Deres handlinger med mine.»

28. april

«Kl. 09.50 Meddelt Det Britiske Hovedkvarter følgende (nr. 132): Da jeg har fått et nytt telegram fra general Fleischer og det enda ikke er opklart hvorvidt begge telegrammene fra ham er falske, må jeg be Dem få rekognosert og bragt på det rene av 2 ekstrafly om noen fiendtlig virksomhet finner sted i Vefsnfjorden eller Ranafjorden eller på kysten av disse fjordene. Jeg anmoder herved Generalen om å gi mig opplysningene desangående snarest mulig. Hvis tysk landsetning nå kan finne sted i Vefsn eller Rana, blir situasjonen kritisk her. Følgelig er det en absolutt forutsetning for Dem og mig at de engelske sjøstridskreftene hindrer tysk landing i disse fjordene. Min brigade kan ikke stoppe tyskerne i syd og samtidig stanse motoriserte styrker fra å rykke frem nordfra. På den annen side vil jeg ikke ødelegge veien eller jernbanen nordover for å stoppe eventuell tysk fremrykning under de nåværende omstendigheter. Den eneste mulige løsning er full oppklaring og sikring av Vefsen-Mosjøen-distriktet fra sjøen.»

«Kl. 10.00 Meddelelse fra Brig. til den franske og engelske overkommando samt alle avdelinger: I.R.14's forreste avdelinger ved Tiltnes-Sørkjellet-Henningen avviste imorges tyske fremstøt mot Tiltnes med en del tap for tyskerne. Vei og jernbane brutt av oss. Vi holder dette avsnitt.»

«Kl.12.00 Efterretning til engelske og franske H.K. (nr. 113). Meldinger fra helt pålitelig hold 26. april 1940.

1) Stort antall vogner lastet med bomber på 50-500 kilo på og ved Hell st. (Stjørdal).

2) Store kanonstillinger ved Dalen blindeskole og Østmarken asyl (nær Trondheim).

3) Veien gjennom Orkladalføret (syd Trondheim) er av tyskerne sperret med mitraljøsereir ved Leddevol bro og Ilse bro.»

Utdrag fra Brigadens melding til H.O.K. (nr. 116) kl. 1300: «- - - Franske og engelske styrker klarer ennå ikke selv sine egne forsyninger og må ha våre biler, hester, matvarer, arbeidshjelp, så ingen materiell hjelp ennå opnåelig her. - - -»

Utdrag fra Brigadens melding til H.O.K. (nr. 120) kl. 1300: «- - - Tyske fremstøt i morges ved Binde slått tilbake. Alpejegere nu under fremrykning fra Bangsund over fjellene mot Følling, hvor tilknytning til vår høire fløi i Kvam. Våre og alliertes stilling ansees konsolidert. Fortsatt landgang, opmarsj i Namdalen. Meget liten tysk flyvirkosomhet siste 3 dager. - - - »

«Kl. 13.30 Blev av Brigaden avgitt følgende innberetning til general Fleischer om situasjonen i Nord-Trøndelag (nr. 125):

Efter vår telefonsamtale i dag sendes Generalen en orientering om situasjonen i Trøndelag. Tyskerne har som bekjent tatt Agdenes og Trondheim og behersker med krigsskib fremdeles Trondheimsfjorden, hvorfor traktene omkring fjorden er rømmet av oss og besatt – om enn svakt – av tyskerne. Våre tropper – ca. 3 000 – tre tusen – geværer holder avsnittet omkring sydenden av Snåsavatnet, og franske alpejegere – ca. 4 500 – fire tusen fem hundre – mann holder avsnittet videre vestover inklusive veien over Namdalseid. Ca. 3 500 engelskmenn står nærmere Namsos, hvor utlasting pågår dag og natt. Da Namsos er bombet sammen med de fleste jernbanestasjoner, blir Mosjøen snart en viktig forsyningsstasjon og innlastningshavn, og jernbanen dit forseres derfor nu ferdigbygget av oss. Både jernbanen og hovedveien er av livsviktig betydning for de store troppestykker som nu samles her for aksjon mot Trondheim i forbindelse med angrep på Agdenes fra sjøen – og fra land. Tyske styrker i Nord-Trøndelag er for tiden små og er stanset av oss etter 3 dagers kamp, men skjærer vi selv over forbindelsen med Mosjøen og tyskerne går på med virkeligstore styrker, er vi fanget som rotter i en felle uten eksistensmuligheter. – Jeg har førøvrig inntrengende forlangt av den engelske overledelse at den skal effektivt bevokte Vefsn- og Rana-fjorden og hindre enhver tysk inntrengen der for å sikre vår rygg, - hvilket er det eneste nødvendige i den nuværende situasjon. Må vi gå tilbake nu, må vi gå mot Mosjøen og bruke vei og jernbane, som vi da naturligvis ødelegger bak oss. Denne situasjon synes i øieblikket usannsynlig, men er allikevel forberedt for min brigades vedkommende.»

Utdrag fra ordre til samtlige avdelinger (nr. 135) kl. 1945: «- - - Franske alpejegere er under fremrykning, men det vil ta noen tid før de er fremme ved Følling med avdelinger, og engelskmennene har ikke ski, så de bør ikke frem nu. - - -»

29. april

«Kl. 13.10 Innberetning til Det britiske og det franske hovedkvarter om flyveplasser (nr. 141): Brigaden har netopp mottatt melding fra oberstløytnant Numedal Mosjøen, om at det i dette distrikt finnes 2 militære flyveplasser. Den ene er ved Hattfjelldalen kirkested. Den er fullt opparbeidet, ca. 800 m lang, vei fra Mosjøen til flyveplassen, innlastningskai for dampskib i Mosjøen. Plassen bevoktes nu av utdannede flyvesoldater. Den andre flyveplassen ligger i Rana, ved gården Røssand, like nord for Mo i Rana. Flyveplassen er ryddet og kan formodentlig settes i stand på kort tid. Hvis disse flyveplasser er av interesse, tillater brigaden sig å foreslå at de blir rekognosert av Deres flyveoffiserer. Videre er det muligheter for å anlegge flyveplasser på følgende steder: Nesna, Tjøtta, Alstadhaug (Søvik) (kfr. Numedal).»

Utdrag fra ordre til alle avdelinger (nr. 143) kl. 1340: «2) Franske tropper – alpejegere på ski – har nu tilslutning til vår høire fløi og kommer i dag i forbindelse med II/I.R.13. Våre tropper må lære de franske uniformer å kjenne snarest mulig. En fransk patrulje

er sendt frem til II/I.R.13 og III/I.R.13. Patruljen skal senere sendes til avdelingene på syd- og nordsiden av Snåsavatnet. Brigaden vil holde den front II/I.R.13 og I/I.R.14 nu har inntil tidspunktet er inne til å gå frem sammen med våre allierte.»

«Kl. 20.15 Melding fra II/I.R.13: Rapport fra patruljen på Gilten: Det har ikke vist sig noen franske patruljer ved Gilten hverken i går eller i dag. Patruljen rapporterer at føret nu er så dårlig at det er meget vanskelig å komme frem på ski, og bekkene holder på å gå op. Kolbjørn Knutsen.»

30. april

«Kl. 19.40 Skrivelse sendt det Britiske H.K.: Kjære General. Som Generalen vil se av vedlagte kopi av brev til den Norsk Legasjon i London, ber brigaden om å få tilstillet en rekke nødvendige effekter til Mosjøen, for viderebefordring derfra med bil eller jernbane. Det vil derfor være ytterst maktpåliggende for brigaden at denne havn på forhånd er så godt utstyrt med luftvern at havnen ikke bombes ned for oss under utlossing. Jeg finner dette så maktpåliggende at jeg ikke ber sendt varer til Mosjøen før jeg har mottatt Deres meddelelse om havnen kan ansees tilstrekkelig beskyttet – eller at den ikke bør benyttes.»

«Kl.20.30 Melding fra brigade 5 til Britisk og fransk H.K.: Ca. 40 tyskere befestet sig ved Vanderåsen – en kanon i stilling der. Ellers intet nytt herfra.»

«Kl. 20.45 Fra Brigade 5 til Britiske og Franske H.K.: Ifølge radiomelding fra Trondheim har tyskerne nettop rekvirert et stort antall biler i Trondheim. Det bør formentlig sees i forbindelse med spørsmålet om forsterkning av de tyske avdelinger i Steinkjeravsnittet.»

1. mai

Utdrag fra ordre til alle avdelinger kl. 0845: «1) Da franske og britiske tropper nu i det vesentlige overtar områdene på nordvestsiden av Snåsavatnet, skal øvelsesavdelingen, III/I.R.13, rekognosere kvarteret i trakten om Solås-Dravlan (sydøst-siden av Snåsavatnet) for raskere anvendelse av Snåsavatnets østside.»

Ikke tidfestet. «Samtidig sendes til den Britiske Overkommando i Namsos følgende brev: Da jeg i dag sender Generalen kopi av mitt brev til Den Norske Legasjon i London, tillater jeg meg å gjøre Dem opmerksom på at jeg i mitt brev har forutsatt at 7 000 lovte geværene med rikelig ammunisjon plus mitraljøser er i min besiddelse før vi tar op kamp, da våre beholdninger av ammunisjon nu er minimale. Det er absolutt nødvendig at dette blir ordnet, og at jeg får ammunisjon til våre Coltmitraljøser, kaliber 7,92 mm, før vi kan gjøre noe som helst. Følgelig må jeg enda en gang insistere på dette. Vennligst send vedlagte brev til Den Norske Legasjon i London ved første anledning. Ærbødigst (sign.) O. B. Getz»

«Kl. 18.33 til det Engelske Hovedkvarter: Jeg tillater mig å sende Deres Excellence en norsk offiser, løytnant Evensen av det norske luftvåben, med en del dokumenter. Løytnant Evensen er blitt meddelt situasjonen her. Han kan bli ved Deres stab så lenge de ønsker. De meddelelser Deres Excellence måtte ønske å sende mig, kan han ta imot og befordre til mig.»

2. mai

«Kl. 08.50 Underretning til Det Britiske Hovedkvarter: Brigadens brev av 28. april

hvori den refererer til et telegram fra general Fleicher, er nu opklart. Det blev sendt av general Fleicher, men blev forvansket på veien. Generalen meddeler at han bare gav ordre om å forberede de nevnte ødeleggelse, og selv denne ordre var basert på manglende kjennskap til tilstedeværelsen av nødvendige tropper til å stoppe tyske tanks etc. som kunde antas å forsøke å rekke Steinkjer - Mosjøen – Bodø fra syd. Det er meget beklagelig at de store forberedelsene som blev nødvendige, var forårsaket av et forvansket telegram. Brigaden gjør nu sitt beste for å finne ut hvem som forvanskningen skyldes, og den skyldige personen skal stå til ansvar. Da Brigaden nu er uten skriftlig forbindelse med general Fleicher, vilde et brev fra Dem om saken til ham være særdeles ønskelig, fordi det er viktig å hindre slike telegramforvanskninger i fremtiden.»

«Kl.17.40 Fra sambandstroppene i Namdal meldes: Våre linjefolk rapporterer stadig store vanskeligheter med reparasjoner av linjestrekningene. Man har inntrykk av at englenderne og franskmennene ikke ønsker at norske sambandsfolk arbeider på disse områder. En linjepatrulje (Haugan –Lyngstad) melder at linjen XA-DF var gjort klar for hele strekningen, men da patruljen var på tilbaketur, opdaget den at hele kursen var kappet ved Reitan, muligens foretatt av engelske eller franske. De allierte forlanger stadig pass med foto. I natt blev det forlangt av englenderne, som stoppet en lastebil, at passerseddelen skulle være ny for hver dag. Tidligere utstedte legitimasjonspapirer (dat. 25. april 1940) blev erklært foreldet. I natt blev varselskudd avfyrt bak lastebilen under arbeid på linjen. Jeg utber forholdsordre for senere utkommandering av våre folk på de av engelskmenn og franskmenn besatte områder. (sign.) Finsberg.»

Kl. 2240 ble følgende skrivelse mottatt fra den britiske overkommando (oversatt fra engelsk, kopi av brevet er trykket i boka): «Kjære oberst Getz! Det er med den dypeste beklagelse jeg må meddele Dem at vi må reise fra dette området – enhver av oss føler det dypt. Vi etterlater oss en del materiell her, som vi håper De vil komme og ta, og jeg vet det vil være til stor verdi for Dem og Deres tapre tropper. * Vi har bare ett håp – og det er at vi kan vende tilbake og hjelpe Dem med å bringe Deres kamp til en heldig avslutning. Deres forbundne Carton de Wiart. *Materiellet blev sønderskutt av de allierte før innskibningen og falt for øvrig i hendene på de tyske tropper, for så vidt det ikke var utnyttet av befolkningen eller tilintetgjort.»

Samtidig mottok Brigaden følgende skrivelse fra den franske overkommando (oversatt fra fransk, kopi av brevet er trykket i boka):

«Hr. oberst! Jeg oversender Dem dette brevet fra general Carton de Wiart. Mit lands overkommando har bestemt å bruke våre tropper på en annen krigsskueplass, hvilken vet jeg ikke. Jeg hadde håpet å foreta aktive operasjoner ved Deres side, og alt hvad jeg forutsa om vårt samarbeide, gjorde jeg i full opriktighet og tillit. – Begivenhetene har gjort at jeg har tatt feil. Vær forvisset om at den situasjon jeg befinner mig er smertelig, fordi jeg er redd De tror jeg ikke har vært lojal mot Dem. Jeg er offer for krigens nødvendighet, men jeg kan jo ikke annet enn å lystre. Dessuten forstår De at vi har møtt uoverstigelige hindringer. Vi kan ikke fortsette å ta imot tilførselene våre gjennom en havn som ustanselig bombarderes, og så langt fra vårt land, at vi ikke kan få frem de luftstridskreftene vi trenger. Audet.»

Forsyninger

Før krigsutbruddet hadde I.R.13 ca. en slagdags ammunisjon for en bataljon. Ca. 4 dagers matforråd, iberegnet reserve-matporsjoner. Det var stor materiellmangel. Da bataljon I/I.R.13 ble sendt til Narvik 15. januar «*manglet den adskillig nødvendig utrustning*». «*Den 15. april, da den skulde avløses av 2. bataljon, hadde den fått det vesentligste materiell den skulde ha*». Bataljon II/I.R.13 manglet ved mobiliseringen 5. april både befal og materiell, eksempelvis: lastebiler, hester, kjerrer, seletøy, ski, staver, skistøvler skikjelker, telt, teltover, kvarterutstyr og «*forsvinningsklær*». Regimentet rapporterte manglene før mobiliseringen, i den anledning svarte Generalfelttøimesteren bla 21. februar: «*Under forutsetning av at bataljon II skal avløse bataljon I, må de opførte mangler så vidt mulig dekkes fra beholdningene ved bataljon I eller tas av mulig gjenværende beholdning ved regimentet.*» Og 19. mars: «*Regimentet vil få det som trengs av våpenteknisk materiell til feltbataljon II fra generalfelttøimesteren i den utstrekning materiellet kan skaffes ferdig innen 10. april d.å. Resten vil bli eftersendt.*»

Kavaleriets regimentsjefer, oberstene Ebbe Astrup, Jørgen Jensen og Andreas Wettre, beskriver i et brev til Forsvarsdepartementet 9. desember 1939 forsynings situasjon slik: «*Vi må videre si fra at ingen av dragonregimentene har tilstrekkelig beklædning, særlig vinterutstyr, hverken til feltmessig opsetning eller til nøitralitetsvakt. Generalintendanten kan ikke skaffe dette utstyr. Undersøkelser har godtgjort at regimentene heller ikke i distriktene kan dekke dette behov.*»

12. april

Da bataljon III/I.R.13 ble opprettet var situasjonen at: «*Regimentet hadde stort sett våben, klær og noen utrustning til en tredje bataljon, men der var mangel på en rekke vesentlige ting, særlig ammunisjon og befal, og bataljonen bestod for en del helt uøvde soldater.*»

Utdrag fra Regimentsordre nr. 4 kl. 0630:

«*3) - - Der innskjerpes den største økonomi med ammunisjon, da beholdningene i Nord-Trøndelag er meget små og nye forsyninger fra de nu besatte områder sydover overhodet ikke kan skaffes.*» «*På vår side finnes ikke skyts, heller ikke luftvernkanoner eller fly. Regimentet regner med at våre avdelinger må tåle å bli utsatt for bombing og møte beskytning fra det tyske flyvåben uten aktivt å kunne forsvare sig mot dette.*»

16. april

«*Kl.14.00 Konferanse mellem oberst Wettre, fylkesmann Five og oberst Getz i fylkesmannens kvarter ved Jørstad om reisning av nødvendige betalingsmidler, samarbeid mellem militær og civil administrasjon, beholdninger av levnetsmidler innen fylket, forsyninger utenfra m.m.*»

18. april

Brigaden sendte følgende telegram til den norske legasjon i Stockholm: «Hvis den amerikanske ambulanse ikke er levert de norske myndigheter ved Hamar, må den sendes til Gaddede og derfra inn i Norge, til Tøndelagsavdelingene i Snåsa, som trenger den. Svar utbes sendt til distriktslæge Brønn Nordli i Norge.

(Svar ikke mottatt).»

«Stadige forsøk på å komme i forbindelse med H.O.K. og den norske regjering for bl.a. å få ordnet pengespørsmålet og forsyningen av våben og ammunisjon og sambandsmateriell m.v. var hittil ikke lykkedes.»

Kl. 1300 ble det holdt konferanse på Grong gård mellom brigadesjef, stabssjef og brigader Phillips, sjef for den britiske brigaden som var landsatt ved Namsos.

«Det blev anført at Brigaden helt manglet artilleri, skyts og fly. Brigaden bad om å få våben og ammunisjon fra de britiske tropper, da norsk ammunisjon ikke kan oppdrives.» «Hvad angikk materiell, våben og ammunisjon gikk brigaderen ut fra at det vilde kunne fåes hos de britiske tropper.»

19. april

Henvendelse fra Brigaden til 5. Divisjon kl. 1045: «Brigaden rekvirerer hos divisjonen kr. 800 000 for krigstilstandens første 14 dager og samme beløp for de neste 14 dager. Det må imidlertid treffes en varig ordning, og Brigaden ber om å bli orientert hvordan saken vil bli løst, da det må forutsettes å bli av vesentlig betydning for troppenes og distriktets moral at en vet hvordan de pårørende er sikret.»

Utdrag fra konferanse med avdelingssjefene i Brigadekvarteret kl. 1330:

«III/I.R.13 må fortsette opsetningen og der kalles inn ytterligere vernepliktige øvede, idet vi må regne med å få våben og ammunisjon fra England.»

«Brigadesjefen meddelte at fylkesmann Five hadde henvendt sig til Stockholm om engelsk lån i pund sterling.»

20. april

Utdrag fra konferanse mellom brigadesjef, stabssjef, oberst Wettre og general Carton de Wiart med stab: «Løfte om geværer og ammunisjon fikk vi – likeså maskingeværer. – En rekke forhold drøftet, bl.a. ammunisjon til våre mitraljøser.»

21. april

«Kl. 08.30 Div. intendanten melder at forpleining til 4000 franskmenn hvorom ansøkt kan avgis – rekvirerer biltransport. Biler stilles til disposisjon fra brigaden – kom ikke i retur.»

«Kl. 14.54 Brigaden anmodet Sandnessjøen sykehus om å sende kirurger og instrumentver til Snåsa via Mosjøen.»

23. april

Utdrag fra Ordre til alle avdelinger (nr. 63) kl. 0945: «Forpleining for II/I.R.13 og III/I.R.13 for 3 dager skal lagres på Rygg meieri, hvor avdelingene henter fra imorgen. * Ett kompani av I/I.R.14, som underlegges II/I.R.13, blir forpleiet ved denne bataljon fra imorgen. Resten av I/I.R.14 blir fra imorgen forlagt omkring Moum (3733), Snåsa, og må forpleies fra forsyningsstasjonen i Snåsa. * Da veienes oppløsning begynte måtte avdelingene sikres egne proviantlagre.»

«Kl.11.00 Melding at Nansenhjelpens lasarett ankommet til Gosen, beordret over Heia til Snåsa.»

24. april

Utdrag fra Brigadens skriftlige henvendelse til den franske sjef nr. 75 kl. 1100:
«I henhold til kaptein Langlies konferanse med Deres Excellence den 23. april, tillater vi oss herved å meddele Deres Excellence at den norske mannskapsstyrke som nå er mobilisert i dette kampområde, er ca. 4 000 mann. Da vi, som kaptein Langlie har gjort Deres Excellence bekjent med, ikke har tilstrekkelig ammunisjon for våre våben, og sådan ammunisjon heller ikke kan skaffes, har man ingen annen utvei til å gjøre våre avdelinger stridsdyktige enn å søke å skaffe disse andre geværer med ammunisjon. Etter hvad kaptein Langlie meddelte anså Deres Excellence det for mulig å skaffe våre avdelinger franske geværer, maskingeværer og mitraljøser med ammunisjon. I den anledning tillater vi oss å gi nedenstående opstilling over det antall skytevåben som trenges til ovennevnte 4 000 mann. 60 mitraljøser, 2 800 geværer, 300 maskingeværer, 15 bombekastere. Av nye avdelinger kan oppstilles i alt 2 000 mann. Disse er helt uøvet og må læres op. Til disse 2 000 mann trenges foruten skytevåben også utrustning og beklædning. Vedlagt følger en opstilling over det vanlige utstyr for en norsk soldat.» «I henhold til opplysninger fra kaptein Langlie har Deres Excellence meddelt at vi kan rekvirere bombekasterammunisjon fra Dem. Vi har i alt 14 bombekastere. Det vilde være særdeles ønskelig å få sendt bombekasterammunisjonen til Grong. Hvis dette ikke lar sig gjøre, forespørres hvor ammunisjon kan hentes.»

«Kl. 11.30 Hemmelig ordre fra Brigaden til divisjonsintendanten, brigadeintendanten, distriktsingeniøren og divisjonslægen: Materiell og beholdninger syd for Grong stasjon forberedes evakuert nordover til Harran, hvor branchesjefene straks lar rekognosere passende steder. Materiell som kan undværes evakueres derfor om mulig med jernbane straks, mens senere transport må planlegges også med den mulighet for øiet at jernbanen ikke kan brukes. (Denne ordre var foranlediget ved det engelske tilbaketog fra Steinkjer-området).»

25. april

Utdrag fra Ordre til D.R.3 og I/I.R.14 (nr. 92) kl. 21.10: *«Feltlasarettet er opprettet på Vårtun Småbrukerskole fra 25. april 1940. Syke og sårede ved D.R.3 og I/I.R.14 som ikke kan beholdes ved avdelingen, sendes til feltlasarettet på Vårtun.»*
«Transport av regimentets biler med tog fra Valøy til Snåsa.»

26. april

«Kl. 10.00 Brigaden underrettet D.R.3 og I/I.R.14 om at I/I.R.14 skulde avløse D.R.3 i løpet av dagen. Et kompani av I/I.R.14 skulde sende frem til Tangen med jernbane, hvor kompaniet skulde være innen kl. 16.00. Kompaniet skulde avløse D.R.3's vaktavdelinger. De avløste avdelinger av D.R.3 vil bli transportert med jernbane fra Tangen stasjon. Toget vil stå ferdig til innlasting på Tangen stasjon fra kl. 17.00.»
«Kl. 11.00 Telegram til den norske legasjon i Stockholm (99): Servisebiler, biler, reparasjonsmateriell m.v. er det påtengende nødvendig å skaffe til veie. Dette må

kjøpes i Sverige, antakelig i pund, dollar eller svenske kroner. Hertil påregnes å medgå ca. 40 000 dollar. Disponent Arne E. Aavatsmark vil påta sig samarbeid med legasjonen, hvis midler kan skaffes. Brigaden må på det aller innstendigste henstille at saken blir løst hurtigst mulig.»

«Kl. 13.40 Oprettet Brigaden daglige bilruter på følgende strekninger: Snåsa-Mosjøen og Formofoss- Nordli kirke.»

27. april

Utdrag fra forespørsel (nr. 109) sendt den franske overkommando kl. 1215:

*«1) Hvor kan vi hente fransk bombekasterammunisjon? 2) Hvor kan vi hente håndgranater? 4) Hvor kan dollars hentes som betaling for levert proviant? **

** Vi hadde måttet levere den franske styrke proviant i 3 dager – i alt ca. 13 000 porsjoner. Da bilene ikke kom i retur, måtte leveransene stanses.»*

«Kl. 14.20 Melding fra en «sersjant Jenssen» i Namsos til Brigaden pr. telefon. Kommer en del geværer til Hæren – 7 000 – visstnok med ammunisjon. Sørg for transport fra Namsos kai. Lastebiler blev av Brigaden sendt til Namsos kai, men vi fikk ingen geværer eller ammunisjon.»

Utdrag fra en meddelelse fra general Audet mottatt kl. 2000:

«- - Endelig har jeg på et helt annet område den glede å meddele dem at general Carton de Wiart fra nå av stiller til Deres disposisjon 2 000 geværer og noen mitraljøser med tilhørende ammunisjon. Videre er jeg klar til å levere Dem 81 millimeters bombekasterammunisjon. (Vi sendte biler, men vi mottok ingen våben og ingen ammunisjon.)»

28. april

Utdrag fra Brigadens melding til H.O.K. (nr. 116) kl. 1300: *«Utenlandske betalingsmidler nu helt nødvendig for anskaffelse av presserende art fra Sverige. – Kan betalingsmidler – også norske – påregnes og når? Franske og engelske styrker klarer ennå ikke sine egne forsyninger og må ha våre biler, hester, matvarer, arbeidshjelp, så ingen materiell hjelp ennå opnåelig her. - - -»*

«Kl. 18.30 Anmodes branchesjefene om å sende inn til Brigaden opgave over materiell, våben m.v., som trenges for 3 måneder fremover.»

«Kl. 20.40 Ordre til alle avdelinger og branchesjefer (nr. 134): Under de ekstraordinære forhold som hersket i den første tid efter mobiliseringen, var det nødvendig å gi rekvisisjonsmyndighet til en rekke avdelinger, befalingsmenn m.v. Fra nu av gjelder at rekvisisjonsmyndighet alene tilligger Brigaden og de underavdelinger som er tildelt selvstendig rekvisisjonsmyndighet. Dette gjelder under alle forhold. De personer, som avdelingene benytter til utførelse av rekvisisjon, skal ha skriftlig bemyndigelse, undertegnet av avdelingen, hvis det ikke er vedkommende avdelings sjef, stabssjef, intendant, adjutant, kvartermester.»

«Kl. 23.00 Meddelelse fra General Audet (nr. 356): Jeg har den ære å meddele Dem at De kan sende biler for å hente bombekasterammunisjon i morgen, den 29. april kl. 8.00 på Skage telefoncentral, hvor en norsk soldat fører Deres folk til ammunisjonslageret. Audet (sign.)» «Senere kom det meddelelse fra den franske øverstkommanderende at det allikevel ikke kunne avgis noen bombekasterammunisjon.»

30. april

«Kl. 10.20 Ordre til samtlige avdelinger om å innmelde gjenværende beholdninger av mitraljøre-ammunisjon, idet det i oppgavene skal skjelnes mellom tung og lett ammunisjon.»

1. mai

Ikke tidfestet: «Til Den Norske Legasjon, London. Det har herfra vært forsøkt gjennom de norske myndigheter – Kommanderende General og regjering – og gjennom legasjonen i Stockholm – å få opplyst om det vil bli mulighet for herværende militæravdelinger å få de nødvendige forsyninger samt betalingsmidler for kjøp av nødvendig materiell. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Five, har gjort de samme forsøk, men meddeler at han ennå ikke kjenner resultatet av disse. Forholdet er for norske stridskrefter i Nord-Trøndelag – 3 a 4 000 mann, stridende og ikke-stridende – samt de avdelinger vi kan mobilisere her, at alle må ha ammunisjon til geværer og maskingeværer samt mitraljører, da ammunisjonsbeholdningene her er rent minimale og bare strekker til for én slagdag. Da ammunisjon passende for våre våben formentlig ikke kan fås andre steder, medfører denne ammunisjonsmangel at vi må ha nye våben med rikelig tilgang på ammunisjon. Vi har løfte på 7 000 engelske geværer og på engelske maskingeværer med patroner, men har ennå ikke mottatt dem. Dette ene spørsmål alene er jo av avgjørende betydning for enhver operasjon og hindrer enhver aktivitet. Jeg nevner det derfor først – og som avgjørende for vår hele stilling. Jeg går derefter over til forsyninger i sin almindelighet, hvorav enkelte må behandles øieblikkelig (f.eks. spørsmålet om å holde bilmateriellet ved like ved anskaffelse av reservedeler) – mens andre kan effektueres sukksessive. Jeg har latt utferdige fortegnelse over det materiell som vil være nødvendig for en styrke på 10 000 mann, idet vi kan sette op et par tusen til i distriktet her, og nu har tilgang på frivillige, som vi må forsyne, men f.t. intet har å gi. Spørsmålet er nu om legasjonen kan bistå med å få dette materiellet sendt hit – gjerne til Mosjøen, hvor vi kan ta imot det, da vi nu har gode forbindelser derfra til Grong i Namdalen. Likeledes er spørsmålet om det er ordnet med noen kreditt for Norge, så vi her kan kjøpe materiell i Sverige. Vi trenger hertil helst dollar.

Bekjent med at Generalfelttøimesteren, oberst Ravensborg, nu er i England, går jeg ut fra at han er i forbindelse med legasjonen og får se nærværende skrivelse. Ett er sikkert, skal vi utrette noe, må vi ha ammunisjon, våben, bilene istandsatt og derefter det øvrige materiell og penger. Dette er fremholdt for den engelske øverstkommanderende her, for den franske øverstkommanderende og for alle norske myndigheter vi har kommet i forbindelse med, - men vi er ennå uten kjennskap til hvad vi kan vente – og når - og jeg må derfor gripe til denne utvei å be om legasjonens bistand til en snarlig løsning av problemene ved at der sendes skib til Mosjøen med de på vedliggende fortegnelse anførte effekter.

(sign.) O. B. Getz Fung. Sjef for 5. Divisjon»

Ikke tidfestet: «Samtidig sendes til den Britiske Overkommando i Namsos følgende brev: Da jeg i dag sender Generalen kopi av mitt brev til Den Norske Legasjon i London, tillater jeg meg å gjøre Dem opmerksom på at jeg i mitt brev har forutsatt at

7 000 lovte geværene med rikelig ammunisjon plus mitraljøser er i min besiddelse før vi tar op kamp, da våre beholdninger av ammunisjon nu er minimale.

Det er absolutt nødvendig at dette blir ordnet, og at jeg får ammunisjon til våre Coltmitraljøser, kaliber 7,92 mm, før vi kan gjøre noe som helst. Følgelig må jeg enda en gang insistere på dette. Vennligst send vedlagte brev til Den Norske Legasjon i London ved første anledning. Ærbødigst (sign.) O. B. Getz»

«Kl. 18.40 Underretning til den Britiske Transportsjef: Kaptein L. av det norske Frivillige Korps er av 5. Brigade autorisert til å hente 200 engelske geværer og 100 000 patroner fra det lager som det Britiske Hovedkvarter har stilt til vår disposisjon. (L. fikk intet.)»

«Kl. 19.20 Ordre til III/I.R.13 og forvalteren av I.R.13`s depoter: Våre depoter i Ryggrenda skal etterhvert flyttes til Fiskum stasjon i Harran. Depotene lastes inn på jernbanevogner på Snåsa stasjon. Transporten fra Rygg til Snåsa bør foregå om natten. Det benyttes bil- og hestetransport. Brigaden holdes underrettet om hvordan arbeidet skrider frem.»

Etter krigen oppsummerte oberst Getz situasjonen for mat og før:

«Fra og med 13. april skaffet underavdelingene sig selv fra distr. melk, poteter, kjøtt og høi. Resten hentet avdelingene til fastsatt tid på forsyningsstasjonene i Snåsa og Grong. Forsyningstjenesten gikk den hele tid uten knirk, og Regimentet – senere Brigaden – har overhodet ingen klager fått over forsyningstjenesten – tvert imot, hvilket er bemerkelsesverdig under disse forhold.»

Sivilt - militært samarbeid

9. april

«Kl. 06.30 blev meddelt fra Trondheim telefoncentral at tyske tropper besatte centralen.»

10. april

«Kl. 16.45 Lensmennene innen regimentsdistriktet som kunne nåes i telefon, blev anmodet om å kunngjøre «almindelig mobilisering».»

13. april

Utdrag fra Regimentsordre nr. 9. kl. 1000:

«1) I og med at Norge er blitt krigsskueplass er den militære straffelov trådt i kraft, krigsretten innført og dødsstraffengjeninnført. 2) Spesielt innskjerpes. Militære eller civile som utspreder falske forlydender eller gir uvedkommende militære opplysninger blir stillet for Krigsrett og dømt efter den militære straffelov. Disse 2 punkter blev samtidig meddelt pressen.

3) Som Krigsdommer ved Divisjonen er beordret sorenskriver A. Lindboe.»

«Kl. 10.50 Møte på Steinkjer mellem overlæge Johannessen – Innherred fylkessykehus -, oberst Wettre og oberst Getz. Overlægen fikk i oppdrag å organisere sanitetstjenesten i regimentsdistriktet og blev tildelt rekvisisjonsmyndighet – Sanitetsdepotene var i Trondheim, alle oparbeidede beholdninger samlet der, og nu i tyskernes hender.»

«Kl. 11.00 Mottok regimentet melding fra Grong telefoncentral om at det var landsatt tyske fallskjermtropper i nærheten av Fuglem gård i Overhalla; meldingen blev bekreftet fra flere hold i Namdalen.»

14. april

«Kl. 21.10 II/I.R.13 fikk ordre til å sende en tropp til sperringene i Beistad, vakthold mot syd, samt å varsle lensmannen om med civil arbeidskommando å fjerne forhugningene her, så tropper fra nord kan passere.»

15. april

Utdrag fra Ordre om kontroll av bilkjørsel (ordre nr. 26) kl. 1545:

«1) Privat bilkjørsel skal opphøre fra kl. 19.00 i dag, den 15. april, med undtakelse av: Evakueringstransport av personell og materiell og syketransporter som tillates. Videre viktige transporter som politiet gir tillatelse til.»

«Kl. 21.00 Politimestrene i Namsos og Steinkjer pålagt hver å skaffe busser og lastebiler til transport av ca 200 mann fra Mosjøen til Namdal.»

16. april

«Frivillig evakuering av Steinkjer begynt og fortsatte hele dagen. (Civil evakuering ligger som bekjent hos oss under de civile myndigheter (Justisdepartementet).»

«Alle bilverksteder i Steinkjer blev lagt under Regimentets ledelse – bespisning av alle hjelpemannskaper rekvirert på spisesteder i Steinkjer. 1 500 tonn kull beslaglagt og beordret losset i Follafoss.»

«Kl. 13.50 Melding fra Namsos politi om at de rekvirerte biler for transport Mosjøen – Grong stod ferdig på Grong.»

«Kl. 14.00 Konferanse mellom oberst Wettre, fylkesmann Five og oberst Getz i fylkesmannens kvarter ved Jørstad om reisning av nødvendige betalingsmidler, samarbeid mellom militær og civil administrasjon, beholdninger av levnetsmidler innen fylket, forsyninger utenfra m.m.»

17. april

«Brigaden måtte beordre civile fagfolk til sjefer for en rekke tjenestegrener og delvis gi dem militær grad. Det viste sig imidlertid at disse folk, ved noen instruksjon om de rent militære sider av deres gjøremål, løste sine oppgaver på en særdeles tilfredsstillende måte.» «Efter hvert blev spesialtropper satt op, således: Sambandskompani, med radioavdeling, stasjonstropper og byggetropper med folk fra telegraf- og telefonvesenet, radioavdeling av skibstelegrafister. Det permanente nett blev benyttet i stor utstrekning, idet Brigaden selv manglet helt felttelefonmateriell. Sambandskompaniet holdt den hele tid telefon- og telegrafsambandet innen området Bodø – Stoksund – Follafoss – Steinkjer – Lierne – Sverige, til tross for daglige flybombinger ofte brøt nettet. Påkjennningene på linje- og stasjonspersonellet var dog meget stor. Radioforbindelse blev opnådd med H.O.K. (Hærens overkommando). Pionerkompani blev satt op av personell tilhørende ingeniørvåbenet og ingeniører fra N.T.H. Bilkompani blev delvis satt op. Intendaturkompani blev delvis satt op av civile fagfolk. Brigaden opprettet etter hvert forsyningsstasjon på Snåsa, i Harran og Grong. Dessuten hadde Brigaden et rullende

magasin i Tømmeråstunnelen i Grong. Forsyninger blev samlet fra Nord-Trøndelag og Nordland fylke.»

Kl. 1400 Utdrag fra Ordre om jernbanedriften: «Brig.ordre nr. 4. 1) De i krig gjeldende bestemmelser er satt i kraft også for Norges Statsbaner. 2) Sambandet med Norges Statsbaners hovedstyre og med Hærens overkommando er foreløpig brutt.

5. Brigade bestemmer derfor at den del av Nordlandsbanen som ligger i det av oss holdte område, opprettes som eget jernbanedistrikt med de organer som er nødvendig for ledelsen av jernbanedriften. 3) 5. Brigadekommando beordrer avdelingsingeniør Holmboe – Nordlandsbaneanlegget søndre avdeling – til å fungere som Distriktsjef og pålegger ham å tilsette personell i nødvendig utsterkning for å orettholde driften. 4) Distriktsjefen beordres til straks å sette i verk de tiltak som trenges for å sette jernbanen i best mulig driftsdyktig stand.»

18. april

Brigaden sendte følgende telegram til den norske legasjonen i Stockholm:

«Hvis den amerikanske ambulanse ikke er levert de norske myndigheter ved Hamar, må den sendes til Gaddede og derfra inn i Norge, til Trøndelagsavdelingene i Snåsa, som trenger den. Svar utbes til distriktslæge Brønn, Nordli i Norge.

(Svar ikke mottatt).»

Kl. 1150 Utdrag fra Bestemmelser om jernbanens organisasjon og trafikk (nr.15):

«1) Alt jernbanemateriell innen Trondheim distrikt som kan nåes av egne stridskrefter, ibergnet strekningen Grong – Mosjøen, er underlagt 5. Brigade. I den anledning bestemmes: a) Overingeniør Langeland skal med alle midler straks fremme banebyggingen til Mosjøen. b) Avdelingsingeniør Fredrik Holmboe beordres som bestyrer innen det i pkt. 1 nevnte område med diktatorisk myndighet.»

19. april

Utdrag fra konferanse med avdelingssjefene i Brigadekvarteret kl. 1330:

«Nordlandsbanen Grong-Mosjøen er nu ryddet for sne. Banen blir nu bygget ferdig til Mosjøen under ledelse av overingeniør Langeland.»

«Kl. 19.25 Melding fra fylkesmann Five om at veien Grong- Nordli og Sørli var åpen for biltrafikk til Sverige.»

Utdrag fra Brigadeordre nr. 28 kl. 2100: «6) Rekvisisjonsområder.

Avdelingene tildeles rekvisisjonsområder således: D.R.3 Stod og Ogdal herreder. I/I.R.14 Harran herred. II/I.R.13 Følling og Beitstad. III/I.R.13 Kvam herred.»

20. april

«Kl. 12.30 Melding fra telegrafbestyreren i Namsos om at telefonforbindelsen med Namsos har vært brutt fra kl. 10.25-12.15 i dag, da personellet måtte rømme stasjonen. Bestyreren opplyste at man snarest mulig måtte flytte til en nødstasjon, arbeide med dette er igangsatt.»

«Ved 17.00 tiden henvendte politimesteren i Steinkjer sig til Brigadesjefen vedrørende evakuering av Steinkjer. Brigadesjefen kunde ikke gi ordre til evakuering, men rådet til straks å evakuere området ved jernbanen og broene.»

21. april

«Kl. 08.30 Brigaden sendte følgende meddelelse til politimesteren i Steinkjer pr. telefon via løytnant Sterten: Steinkjer bør evakueres straks. Brigaden stilte lastebiler til evakueringsmyndighetenes disposisjon, idet våre forreste avdelinger avgav biler. Det var da ca. 300-500 civile i Steinkjer. Bilene møtt, befolkningen i sikkerhet – meddeler Sterten.»

«Kl. 09.30 Brigadesjefen hadde telefonkonferanse med fylkesmannen (nr. 40) og underrettet ham om den nye stillingen, og om de ordrer Brigaden har gitt vedrørende Steinkjers evakuering. De civile myndigheter bemyndiget til å tre i direkte forbindelse med Brigadens forreste avdelinger vedrørende lån av biler.»

«Kl. 09.35 Ordre til politimesteren i Steinkjer (nr. 41). Alle biler fyller bensin og evakuerer mot Ogdal-Beitstad-Namdalseid m.v. og Følling-Kvam. Må parkere utenfor veiene.»

«Kl. 09.37 Ordre til Distriktsingeniøren (nr. 42). Veien Snåsa-Sunnan åpnes hurtigst mulig for biltrafikk (blir D.R.3's syketransportvei). Veien Kvam-Snåsa-Grong må gjøres passabel også for forbikjøring med biler (den blir II og III bataljons syketransportvei).»

«Kl. 10.10 Brigaden formidler ordre fra fylkesmannen til statsingeniør Gregusson om å evakuere kornsiloen på Steinkjer. Kornet skal transporteres pr. jernbane til Jørstad st.»

«Kl. 10.21 ingeniør Holmboe meddeler på forespørsel at tog kan stå ferdig på Steinkjer jernbanestasjon ca. en time etter at tog rekvireres av stasjonsmesteren. Antall vogner og art må oppgis av kornsiloens disponent.»

«Kl. 10.40 Ordre til kornsiloens disponent. Kornsiloen blev gjort bekjent med jernbanebestyrer Holmboes svar på jernbanetransport av korn fra Steinkjer. Gitt beskjed om at hveten skal innlastes først.»

«Kl. 11.50 Landeveitranportsjefen blev beordret til å trafikkregulere veien på nordsiden av Snåsavatnet. II/I.R.13 beordret til å avgi 20 trafikksoldater.»

«Kl. 12.55 Melding fra fylkesmannen om at Jørstad jernbanestasjon var bombet med 6 a 7 bomber. Veien ved stasjonen blokkert, men kan raskt rettes. Skutt med mg. fra flyene. 2-3 jernbanevogner skadet og kastet av sporet; lokomotivet i funksjon.»

«Kl. 13.30 Melding fra fylkesmannen at 3 civilpersoner var skadet under bombingene av Jørstad, 2 innbragt på telefoncentralen og 1 på småbrukerskolen. Feltsykehuset på Sem underrettet av Brigaden.»

«Kl. 13.45 Brigaden gav ordre til jernbaneledelsen i Grong om at tog for transport av 150 mann fra Grong til Jørstad skulde stå klart til innlasting kl. 22.00.»

«Kl. 14.54 Brigaden anmodet Sandnessjøen sykehus om å sende kirurger og instrumenter til Snåsa via Mosjøen.»

«Kl. 21.35 Stasjonsmesteren på Grong blev pålagt å stanse feltlasarettet og sende læger og søstre pr. bil direkte til Egge gård.»

«Under de stadige bombeangrep blir det permanente nett ofte skadet. Reparasjoner blir dog hurtig utført, og sambandet er sjelden brutt mer enn ½ times tid efter hvert angrep.»

22. april

«Kl. 10.45 Meddelelse fra Brigaden til branchesjefer og fylkesmannen (nr. 55). Enhver produksjon som er avhengig av elektrisk energi fra Follafooss eller andre

kraftverker sønnenfor Namdalseid- Kvam-Stod må straks søkes forberedt omlagt til annen drift.»

23 april

«Kl. 10.45 Brigadeordre til avdelinger og branchesjefer (nr. 64): 1) Etter avtale med øverstkommanderende i Nord-Norge skal hele Sør-Hålogaland regimentdistrikt fra i dag inntil videre inngå som en del av krigsskueplassen i Nord-Trøndelag, hvorfor alle militære institusjoner, militære jurisdiksjon- og rekvisisjonsmyndighet m. v. er underlagt 5. Brigade. 2) Intendant, distriktsingeniør, jernbaneavdelingssjef Holmboe og eventuelt avdelingene, fremkommer med for slag til utnyttelse av ovennevnte distrikt, som strekker sig til og med Bodø. Jernbanetrafikken innen hele denne del av krigsskueplassen underlegges bestyrer Holmboe.»

«Kl. 12.02 Telegram til overingeniør Langeland Mosjøen (nr. 66): Hele Sør-Hålogaland regimentdistrikt, som strekker sig til Bodø, er nu inngått i 5. Brigades operasjonsområde stopp som tidligere meddelt skal jernbanen så hurtig som mulig føres frem til Mosjøen stopp bekreft mottagelsen av dette telegram stopp. 5. Brigade.»

«Kl. 12.55 Brigadeordre (nr. 67): 1) Som landeveistransportsjef med fenriks grad beordres Iversen. 2) Som sjef for jernbanens militære personell* i Nord-Trøndelag og Hålogaland beordres løytnant Orvin. Som nestkommanderende fenrik Gråbakk. 3) De samme arter jernbanemenn som er mobilisert i Nord-Trøndelag (lokomotivførere, fyrbøtere, pussere og konduktører), blir også å mobilisere i 14. Regiments distrikt, og beklæde ved I.R.14s forsorg i Mosjøen.

* Jernbanens personale blev mobilisert efter forslag fra driftsbestyrer Holmboe.»

24. april

«Kl.11.30 Ordre til distr.ing. (nr. 78): Det finnes en gammel jernbanevei fra Snåsa langs jernbanen til Formofoss. For å avlaste hovedveien er det maktpåliggende å gjøre denne gamle vei farbar for heste-kjøretøier. Sett civile om nødvendig snarest mulig for å legge broer, hvor de mangler nu, og kjør op veien. Konferer med Ole Agle.»

25. april

«Kl. 07.50 På grunn av daglig bombing av telefon- og telegrafkurser og telefonstasjoner i Namdal, på Snåsa og Kvam blev telefonsamb. ofte brutt. Likeledes forårsaket retretten fra Følling og Binde at Følling central og Binde central måtte settes ut av funksjon. Abonnenttet til disse centraler strekker sig særlig langt nord for centralene. Sambandsjefen, ingeniør Berge, kunde dog ved sitt utrettelige arbeide og sin beundringsverdige energi holde nettet i orden og endog utbygge nettet, så telefonsambandet praktisk talt til stadighet var i orden til Brigadens samtlige avdelinger. - - -» «Telegraf- og telefonverkets stasjons- og linjepersonell fortjener anerkjennelse for sitt energiske arbeide. Det mannlige telefon- og telegrafpersonell i våre distrikter var mobilisert og klædd i uniform.»

26. april

«Kl.11.30 Blev disponent A. E. Aavatsmark og kontorsjef Bonner sendt til Stockholm for å ordne med innkjøp av bilrekvesita m.v. (Spørsmålet lot sig imidlertid ikke løse.)»

«Kl. 12.30 Verkseier Peter Brauten, blev beordret til å overta opsynet av alle bilreparasjonsverksteder og all bilservisetjeneste i Nord-Trøndelag.»

28. april

Utdrag fra melding fra Brigaden til H.O.K (nr. 116) kl. 1300: «Utenlandske betalingsmidler nu helt nødvendig for anskaffelse av presserende art fra Sverige. Kan betalingsmidler – også norske – påregnes og når? Franske og engelske styrker klarer ennu ikke selv sine forsyninger og må ha våre biler, hester, matvarer, arbeidshjelp, så ingen materiell hjelp ennu opnåelig her. - - - Må også ha ammunisjon. - - -»

Utdrag fra Brigadens melding til H.O.K. (nr. 120): «- - - I disse dager hadde brigaden gjentagne ganger forbindelse med den norske legasjonen i Stockholm ang. penger, materiell etc., men kunde ingen assistanse opnå der.»

«Kl. 18.30 Anmodes branchesjefene om å sende inn til Brigaden opgave over materiell, våben m.v., som trenges for 3 måneder fremover.»

«Kl. 20.40 Ordre til samtlige avdelinger og branchesjefer (nr. 134):

Under de ekstraordinære forhold som hersket i den første tid efter mobiliseringen, var det nødvendig å gi rekvisisjonsmyndighet til en rekke avdelinger, befalingsmenn m.v. Fra nu gjelder at rekvisisjonsmyndighet alene tilligger Brigaden og de underavdelinger som er tildelt selvstendig rekvisisjonsmyndighet. Dette gjelder under alle forhold. De personer, som avdelingene benytter til utførelse av rekvisisjonen, skal ha skriftlig bemyndigelse, undertegnet av avdelingen, hvis det ikke er vedkommende avdelings sjef stabssjef, intendant, adjutant, kvartermester.»

29. april

«Kl. 18.50 Skrivelse til fylkesmannen i Nord-Trøndelag (nr. 147): 1) Innpassering over grensen Sørli, Nordli og Tunnsjøen. Brigaden ber om herr Fylkesmannen kan overta kontrollen med innpassering over grensen fra Sverige. Brigaden for sitt vedkommende finner at følgende personer kan passere inn i Norge over Tunnsjøen, Nordli og Sørli: a) Personer som har oppdrag for den norske regjering og Hærens overkommando. b) Personer med militær utdannelse som ønsker å delta på norsk side. Pr. telefon avmeldes de for fenrik Vist, Nordli. c) Personer som er beskjeftiget med forsyningstjeneste m.v. d) Civile personer som av den civile administrasjon (Fylkesmannen) ansees ønskelig. e) Journalister skal melde sig for løytnant Dahl på Formofoss, og kan passere veien Grensen-Formofoss. f) Civile norske flyktninger henvises til veiene mot Mo i Rana og Mosjøen.

2) Brigaden har gjennom kaptein Vethe fått meddelt at herr Fylkesmannen nu vil kunne overta vedlikeholdet av veiene i Nord-Trøndelag. Brigaden ber i den anledning å bli meddelt i hvilken utstrekning herr Fylkesmannen kan påta sig veienes vedlikehold m.h.t. arbeidsmannskap, transportmidler og ledere. Nødvendig trafikkregulering må fremdeles besørgeres av Brigaden.

3) Hvad angår telefon og telegraf må Brigaden fremdeles ha kontrollen. Brigaden ber dog om å få fagpersonell til disposisjon fra fylket om mulig.»

30. april

«Kl. 14.15 Fylkesmannen meddeler: Deres melding i går, p. 2, veivesenet mener å kunne påta sig veienes vedlikehold og skaffe nødvendig arbeidsmannskap, ledere og transportmidler for så vidt disse ikke blir tatt til militær bruk i så stor utstrekning at

veivesenet blir skadelidende. Videre under forutsetning av at den nødvendige bensin kan skaffes.»

«Kl. 16.30 Ordre fra Brigaden om post- og telefon- og telegrafcensur, til samtlige avdelinger, postetaten, telefon- og telegraformasjoner: Censursentralen presse, telegraf og telefon skal opprettes på Formofoss Hotell fra 30. april d.å. Som sjef for centralen beordres løytnant Dahl.

1) Presse: Kontrollen underlegges redaktør, presseattachè Zachariassen.

2) Telegraf og telefon: Kontrollen underlegges teknisk assistent Benjaminsen.

3) Post: Feltpostkontor nr. 3 opprettes på Formofoss Hotell fra 30. april. Kontrollen underlegges foreløpig de 2 postekspeditører fra Namsos Postkontor som er beordret hertil. Beordring av sjef for kontrollen vil bli foretatt senere.

Sjefen for centralen, løytnant Dahl, skal alltid holde sig a jour med de forskjellige kontrollgrener for presse, telegraf og post, og instruere om hvordan kontrollen skal foregå. Han tar efter beste skjønn stikkprøver ved de forskjellige avdelinger så ofte han finner det nødvendig. Han beslaglegger alle linjer, brev og films som han finner mistenkelig, og i tvilstilfelle henvender han sig direkte til Brigadekommandoen angående beslagleggelse, arrestasjon o.s.v. Han sørger også for at films kan bli fremkalt på stedet. Løytnant Dahl gis rekvisisjonsmyndighet.»

«Kl. 18.00 Ordre til alle avdelinger, jernbanestyrer og branchesjefer.

På grunn av veienes tilstand vil nu bli opsatt jernbaneforbindelse mellom Snåsa og Formofoss til følgende tider:

1) Sydgående: Avgang fra Formofoss kl. 11.30, og antas å være på Snåsa 12.00.

2) Nordgående: Avgang Snåsa st. kl. 18.00, og antas å være på Formofoss kl. 18.30, hvor det korresponderer med bussruten til Namsos-Nordli-Mosjøen.»

«Kl. 19.40 Skrivelse sendt det Britiske H.K.: Kjære General. Som Generalen vil se av vedlagte kopi av brev til den Norsk Legasjon i London, ber brigaden om å få tilstillet en rekke nødvendige effekter til Mosjøen, for viderebefordring derfra med bil eller jernbane. Det vil derfor være ytterst maktpåliggende for brigaden at denne havn på forhånd er så godt utstyrt med luftvern at havnen ikke bombes ned for oss under utlossing. Jeg finner dette så maktpåliggende at jeg ikke ber sendt varer til Mosjøen før jeg har mottatt Deres meddelelse om havnen kan ansees tilstrekkelig beskyttet – eller at den ikke bør benyttes.»

1. mai

«Kl. 11.40 Ordre til Telegrafbestyrere i Stoksund, Rørvik, Grong, kaptein Schrøder Nilsen, ingeniør Reuter Wiig: Telefonforbindelsen på kysten. Brytningen av telefonforbindelsen i Bessaker opheves. Alle telefon- og telegraflinjer brytes på 2 forskjellige steder mellom Eidem og Åfjord. Denne brytning må skje på betryggende måte av telegrafbestyreren i Stoksund. Innen området i Sør-Trøndelag kan telegrammer og telefon brukes for trafikk til og fra militære myndigheter, for trafikk til og fra civile myndigheter, for trafikk mellom private inntil videre når det gjelder evakuering, matforsyning, brenselforsyning, doktorhjelp og andre velferdssaker. De ovennevnte samtaler skal være kontrollerte og brytes straks det sies noe uvedkommende. Kontroll av samtaler skal etableres i Stoksund og Bessaker. På de linjekurser som dermed blir åpen for militær trafikk, skal der være daglige befaringer.»

«Kl. 12.00 Ordre til samtlige avdelinger og branchesjef, samt sambandets personell (telegraf- og telefonvesen). 1) Fra 1. mai vil man innen de ubesatte områder begynne å bruke militære lynesamtaler. 2) Disse samtaler må bestilles personlig av dem som har rett til å bestille disse. 3) Militære lynesamtaler går foran all annen trafikk. Er sambandene optatt, nedbrytes straks de pågående samtaler til fordel for disse lynesamtaler. 4) Militære lynesamtaler kan bestilles av Brigadesjef, stabssjef, sjefene for de militære avdelinger som er direkte underlagt 5. Brigade. 5) Slike samtaler kan også bestilles av en militær befalingsmann til en av de i punkt 4 nevnte personer når det gjelder rapporter om ting som er av meget stor betydning for de militære operasjoner. 6) Underordnet befal har ellers ikke adgang til bestilling av slike samtaler.»

2. mai

«Kl. 10.10 Ordre til I/I.R.14 og distriktsingeniøren om å sette i stand jernbane- og veibroen ved Tangen. Distriktsingeniøren blev pålagt å samle materialer og verktøy for reparasjon av Sunnan jernbanebro og innlaste dette i jernbanevogn på Snåsa. Ingen nye sprengninger foretas på brigadens venstre fløi hvis ikke helt nødvendig. (Som forberedelse for vår offensiv.)»

«Kl. 11.30 Ordre til feltpostkontor nr. 3: 1) Det meldes fra Flatanger at postforbindelsen med Trondheim er opprettet. Feltpostkontoret skal opprette postkontroll i området Bjørner-Flatanger. 2) Telegraf- og telefonforbindelse på den ytre kurs er brutt ved Eidem. 3) Innmelding til Brig. 5 når kontrollen er opprettet.»

«Kl.12.00 Skrivelse til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag: Jeg regner med at alle avdelinger i Nord-Norge - stort sett - må til Trondheimsavsnittet i den kommende tid for å kjempe der, hvis alt går etter vårt ønske. Disse avdelinger må da via Mosjøen – Grong – Steinkjer. Å lette denne forbindelsesvei på forhånd kan bli av den største betydning, og da alle kommunikasjonsutbedringer i alle tilfelle i det vesentligste står på programmet, vil jeg peke på hvordan man samtidig kan få den beste militære løsning): en løsning hvorved man undgår «kolonnekryssninger» (i nærværende tilfelle spesielt bilkryssninger), som kan skape de største forviklinger. Jeg vedlegger en skissemessig plan. En vanskelighet vil antakelig opstå ved X, muligens jernbanebroen der kan brukes som bilbro ved spesielt arrangement, og saken er der løst på et vis. Veien ved Snåsa langs jernbanelinjen om Agle til Formofoss har vi gjort kjørbare for hestetrekk ved å sette nye broer etc. Jeg antar De vil forelegge planen for overingeniøren og la den forarbeide. Deres forbundne (sign.) O. B. Getz»

3. mai

«Kl. 01.30 Melding fra en læge ved feltsykehuset i Grong om at en av Brigadens motorsyklister, A.S. Lysfjord, motorsykkel 3003, blev påkjørt av en fransk bil V. 6480, og drept på stedet. Soldaten var innbragt på Grong feltsykehus.»

Kl. 0045 ga general Fleischer ordre om at I/I.R.14 skulle trekkes til Mosjøen.

«Kl. 01.00 Beordret jernbaneledelsen til straks å opsette tog for transport av en bataljon fra Tangen-Jørstad st. til øverste stasjon i Namsskogan. Jernbaneledelsen fikk ordre om å konferere om detaljer vedrørende transporten /innlastningssteder) direkte med major Sundlo. Toget blev meldt å kunne være ferdig på Jørstad st. kl. 2.15.»

Kl. 0530 meldte major Sundlo om et «togsammenstøt» nord for Tangen stasjon. «Kl. 05.40 Ordre til jernbaneledelsen om å sende sanitetstog til ulykkesstedet straks. Jernbanen meldte at toget stod klart og at det ikke vilde ta lang tid før det kunde kjøre.»

Steinkjer 1940

Regimentskommandoen I.R. 13 flyttet sitt kvarter til Grøtan gård i Kvam 11. april og videre til Hegge gård 14. april. Frivillig evakuering av sivile fra byen hele 16. april. Oppsummering fra konferanse 18. april med Brigader Phillips, sjef for den britiske brigaden som var landsatt i Namsos, viser at oberst Getz bla «gjorde rede for at de norske tropper var trukket tilbake nord for Steinkjer for å unndra seg tyske skibsskyts og spare kystbyene for tysk bombing fra sjøen og luften.»

19. april var det 3 engelske bataljoner i Steinkjer, flyalarm ble utløst flere ganger i løpet av dagen.

21. april i tidsrommet 1200-1430 og 1500-1730 ble Steinkjer utsatt for tyske flyangrep med brann- og sprengbomber.

80% av byen ble ødelagt, den største relative skade etter tyskernes bombing i Norge.

Hegra festning 1940

Ingstadkleiva fort ble bygget i 1907-1910 som et grensefort mot Sverige, men er etter krigen kjent som Hegra festning. Fortet ble nedlagt i 1926 som følge av en ny forsvarsordning og stilt i reserve. Ved krigsutbruddet var det noen skyts og ammunisjon i festningen. Major Hans Reidar Holtermann (1895-1966) ankom festningen 10. april og iverksatte mobilisering. 14. april var det samlet ca. 250 mann fra alle våpen, i alle aldre og med forskjellig militær utdannelse. Hjelpesøster Anne Margrethe Bang fra Trondheim var eneste kvinne. Fra 15. april var festningen og utsatt for tyske angrep med fly, artilleri og infanteri. 5. mai overgav Hegra festning seg etter 20 dagers beleiring, det siste stedet i Sør-Norge som ytet motstand.

Kilde: «Kampene i Norge 1940. Operasjonene i Nord-Trøndelag av oberst Gudbrand Østbye. Utgitt ved Forsvarets krigshistoriske avdeling, Gyldendal norsk forlag, 1963.»

Hans Reidar Holtermann avsluttet sin karriere i Forsvaret som generalmajor, bla med tjeneste som sjef for Distriktskommando Vestlandet, Distriktskommando Nord-Norge, nestkommanderende for Hæren og sjef for Hærens stab.

Fra 1956 til 1962 var Holtermann sjef for Sivilforsvaret.

Kilde: Aschehoug og Gyldendals Store Norske leksikon, 1979.

Se Sivilforsvaret